

TURINYS

1. APIMTIS IR METODAI	3
2. KORUPCIJOS RIZIKA ATLIEKANT VALSTYBINĖS VETERINARINĖS KONTROLĖS SUBJEKTŲ, IŠSKYRUS MAISTO TVARKYMO SUBJEKTUS, VETERINARINĮ PATVIRTINIMĄ IR ĮREGISTRAVIMĄ	5
2.1. <i>Skaidrumo užtikrinimo aspektu tobulintinos veterinarinio patvirtinimo išdavimo ir veiklos įregistravimo procedūros.</i>	6
2.1.1. <i>Egzistuoja kai kurių juridiniams ar fiziniams asmenims nepalankių sprendimų priėmimo vilkinimo galimybė.</i>	6
2.1.2. <i>Laikinieji veterinariniai patvirtinimai gali būti išduodami VMVT darbuotojų nuožiūra pripažinus trūkumus neesminiais, neužtikrintas patikrinimų atlikimas pasibaigus laikinojo veterinarinio patvirtinimo galiojimo terminui.</i>	8
2.2. <i>Kailinių gyvūnų laikytojų veikla įregistruojama, neatsižvelgiant į planuojamos vykdyti veiklos mastą, dėl to atsiranda piktnaudžiavimo galimybės, neužtikrinamas gyvūnų gerovės reikalavimų laikymasis.</i>	11
2.2.1. <i>Nustatyti aptakūs reikalavimai dokumentams, teikiamiems siekiant įregistruoti kailinių gyvūnų laikytojo veiklą. Patikrinimo aktuose sprendimui priimti svarbi informacija fiksuojama skirtingai...</i>	11
2.2.2. <i>Veiklos vykdymo metu naujai įgytos įrangos atitiktis teisės aktų reikalavimams iki jos eksploataavimo pradžios ūkyje nevertinama.</i>	16
3. KORUPCIJOS RIZIKA GYVŪNŲ GEROVĖS KONTROLĖS SRITYJE.....	21
3.1. <i>Nefiksuojamas ūkinių gyvūnų laikytojų atrankos tikrinimams atlikti pagrindimas.</i>	22
3.2. <i>Antikorupciniu požiūriu ydingos faktinių aplinkybių nustatymo patikrinimo vietoje procedūros.</i>	25
3.2.1. <i>Arklių gerovės reikalavimų laikymosi kontrolė.</i>	32
3.2.2. <i>Kailinių gyvūnų gerovės reikalavimų laikymosi kontrolė.</i>	36
3.3. <i>Neefektyvus patraukimo atsakomybėn už gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimus mechanizmas.</i>	42
3.3.1. <i>Skirtinga patraukimo kailinių gyvūnų laikytojų už padarytus gyvūnų gerovės pažeidimus praktika, veikla neišregistruojama net žiauraus elgesio su gyvūnais atvejais.</i>	43

3.3.2. <i>Gyvūnų perdavimas laikinai globai ir konfiskavimas inicijuojamas VMVT darbuotojų nuožiūra</i>	46
4. MOTYVUOTOS IŠVADOS	51
5. PASIŪLYMAI.....	54
PRIEDAI.....	59
1 priedas	59
ANALIZUOTI TEISĖS AKTAI	59
2 priedas	63
PATEIKTŲ PASIŪLYMŲ ĮGYVENDINIMAS	63

1. APIMTIS IR METODAI

Korupcijos rizikos analizė žemiau nurodytose veiklos srityse Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje (toliau – VMVT) atliekama pirmą kartą. Atliekant korupcijos rizikos analizę analizuotos veiklos sritys:

1. Valstybinės veterinarinės kontrolės subjektų, išskyrus maisto tvarkymo subjektus, veterinarinis patvirtinimas ir įregistravimas.

2. Gyvūnų gerovės kontrolė (inspektavimai).

Korupcijos rizikos analizės atlikimo pagrindas: Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2019 m. lapkričio 27 d. raštu Nr. 4-01-10086 priimtas sprendimas.

Korupcijos rizikos analizę atliko: Specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) Korupcijos prevencijos valdybos Korupcijos rizikos skyriaus vyriausioji specialistė Svetlana Krasilnikova.

Tikslas: antikorupciniu požiūriu įvertinti VMVT veiklą analizuojamose veiklos srityse ir nustatyti korupcijos rizikos veiksniai, galinčius sudaryti prielaidas padaryti korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus, taip pat pateikti pasiūlymus, kurie padėtų geriau valdyti nustatytus korupcijos rizikos veiksniai ir (ar) korupcijos riziką, siekiant VMVT veiklos skaidrumo.

Uždaviniai:

1. Nustatyti teisinio reglamentavimo trūkumus, kurie sudaro prielaidas korupcijai pasireikšti.
2. Nustatyti teisės aktų įgyvendinimo problemas, susijusias su korupcijos rizika.
3. Išanalizuoti praktinį procedūrų vykdymą ir nustatyti galimus korupcijos rizikos veiksniai.
4. Pasiūlyti korupcijos riziką ir jos veiksniai mažinančias priemones.

Analizės objektas: VMVT veikla analizuojamose veiklos srityse.

Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai:

1. Teisės aktų ir dokumentų turinio analizė (Atliekant korupcijos rizikos analizę analizuoti ir vertinti teisės aktai, dokumentai ir informacija, kurie nurodyti 1 priede).

2. Teisės aktų praktinio įgyvendinimo analizė.

3. Viešosios informacijos analizė.

4. Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos viešai skelbiama informacija (<https://www.vtek.lt/deklaraciju-paieska>).

Atliekant korupcijos rizikos analizę buvo remtasi šia informacija:

1. Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601¹, 15 punkte nurodytais duomenimis.

2. Teisės aktais, reglamentuojančiais veiklos sritis, kuriose atliekama korupcijos rizikos analizė.

3. STT turima, prieinama informacija, susijusia su analizuojamomis veiklos sritimis.

4. Kita informacija, reikalinga korupcijos rizikos analizei atlikti.

Korupcijos rizikos analizės išvados, padarytos remiantis nurodytų dokumentų ir duomenų analize, vertinant:

1. Sociologinių tyrimų duomenis:

„Lietuvos korupcijos žemėlapis 2019“ duomenimis, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba įmonių vadovų įvardinta kaip verslui rizikingiausia įstaiga, kurioje nustatytas vienas didžiausių kyšio prievartavimo (0,12) ir kyšio davimo indeksų (0,07)².

2. Galimybę vienam darbuotojui priimti sprendimus analizuojamose veiklos srityse.

3. Darbuotojų savarankiškumą priimant sprendimus ir sprendimų priėmimo diskreciją.

4. Darbuotojų priežiūros ir kontrolės lygį.

5. Reikalavimus laikytis įprastos darbo tvarkos.

6. Analizuojamose procedūrose dalyvaujančių įstaigų darbuotojų rotacijos lygį.

7. Atliekamos veiklos dokumentavimo reikalavimus.

8. Analizuojamos veiklos, dokumentų viešumą ir prieinamumą visuomenei.

¹ Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B96A881B578F/KYtUEdEsla>.

² Prieiga internete: <https://www.stt.lt/analitine-antikorupcine-zvalgyba/lietuvos-korupcijos-zemelapis/7437>.

2. KORUPCIJOS RIZIKA ATLIEKANT VALSTYBINĖS VETERINARINĖS KONTROLĖS SUBJEKTŲ, IŠSKYRUS MAISTO TVARKYMO SUBJEKTUS, VETERINARINĮ PATVIRTINIMĄ IR ĮREGISTRAVIMĄ

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – VMVT) pateiktais duomenimis, valstybinės veterinarinės kontrolės subjektų³, išskyrus maisto tvarkymo subjektus, (toliau – subjektai) veterinarinis patvirtinimas⁴ ir įregistravimas⁵ 2018 metais buvo atliktas 298, o 2019 metais – 317 kartų⁶. Analizuojamuoju 2018–2019 metų laikotarpiu nebuvo nei vieno atvejo, kai gavus subjektų prašymus dėl veterinarinio patvirtinimo ar įregistravimo būtų priimtas neigiamas sprendimas, tai yra būtų atsisakyta suteikti veterinarinį patvirtinimą ar įregistruoti subjektą. Kasmet VMVT teritoriniai padaliniai išduoda vidutiniškai iki 10 veterinarijų patvirtinimų ar atlieka veiklos įregistravimą, didžiausias krūvis 2018–2019 metais teko Vilniaus VMVT (45 – 2018 ir 50 – 2019 metais), Kauno VMVT (35 – 2018 ir 34 – 2019 metais) ir Šiaulių VMVT (32 – 2018 ir 30 – 2019 metais).

Ne visoms veikloms vykdyti būtina gauti veterinarinį patvirtinimą ar įregistruoti veiklą. Valstybinės veterinarinės kontrolės subjektų, išskyrus maisto tvarkymo subjektus, veterinarinio patvirtinimo ir įregistravimo tvarkos aprašo⁷ (toliau – Aprašas) nustatyta tvarka. Lietuvos Respublikos įstatymuose nenumatyta prievolė ūkinių gyvūnų laikytojams suteikti veterinarinį patvirtinimą, išskyrus atvejus, kai tai reglamentuota ES teisės aktuose. Pvz., yra prievolė tvirtinti dedeklių vištų ir broilerių laikymo vietas, o kiaulėms, nors joms nustatyti gerovės reikalavimai Europos Sąjungos (ES) direktyva, veterinarinio patvirtinimo nereikia, taip pat jo nereikia laikant arklinių šeimos gyvūnus, taip pat kiaulių, ožkų ir avių laikytojams. Šiuo metu visoms arklių laikymo vietoms taikomas Ūkinių gyvūnų laikymo

³ Fizinis ar juridinis asmuo, kita organizacija ar jos filialas(-ai), tvarkantis gyvūninius produktus, pašarus ir jų priedus, šalutinius gyvūninius produktus ir jų gaminius, genetinės medžiagos produktus, naudojantis veterinarinius vaistus ir veterinarines priemones, laikantis, naudojantis, vežantis gyvūnus ar jais prekiaujantis arba vykdomas kitą veterinarijos reikalavimus reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytą veiklą, kurią pagal kompetenciją kontroliuoja Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

⁴ Teisės suteikimas Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos kontroliuojamam ūkio subjektui vykdyti nustatytą veiklą.

⁵ Teisės vykdyti nustatytą veiklą suteikimas valstybinės veterinarinės kontrolės subjektui ir jo įtraukimas į Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos tvarkomą Valstybinės veterinarinės kontrolės subjektų, išskyrus maisto tvarkymo subjektus, sąrašą suteikiant atpažinimo numerį.

⁶ Veterinarinio patvirtinimo ir įregistravimo kodams priskirtos veiklos sąrašas nėra baigtinis. Atsižvelgiant į praktiką, kai pvz. ūkio subjektui, norint vykdyti prekybą su kitomis ES valstybėmis narėmis ar įvežant į ES, eksportuojant iš ES reikalaujama siuntas lydimočiuose dokumentuose būtina nurodyti veterinarinio patvirtinimo ar registracijos numerį. Tokiu atveju ūkio paprastai nėra nustatyta specialiųjų veterinarijos reikalavimų, tačiau ūkio subjektas turi užtikrinti kitų gyvūnų sveikatos, gerovės reikalavimų laikymąsi ir tai, kad jo veikla nekels pavojaus žmonių sveikatai. Kartais, nustačius naujus reikalavimus veiklai, nėra papildomas Aprašas, o veiklai priskiriami 64 ar 96 kodai (pvz. kodu 64 tvirtinamos turgavietės, kuriose prekiaujama ūkiniais gyvūnais, prekiautojai sraigėmis, yra patvirtinti putpelių ūkiai, pelių ir kitų graužikų veisimas gyvūnams šerti, voragyvių laikymas ir prekyba jais ir pan.).

⁷ Patvirtintas Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2005 m. kovo 1 d. įsakymu Nr. B1-146 „Dėl Valstybinės veterinarinės kontrolės subjektų, išskyrus maisto tvarkymo subjektus, veterinarinio patvirtinimo ir įregistravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

viėtų registravimo ir jose laikomų ūkinių gyvūnų ženklavimo ir apskaitos tvarkos aprašas⁸, pagal kurią tokios vietos turi būti registruotos Ūkinių gyvūnų registre – savininkas ar laikytojas teikia prašymą įregistruoti bandą. Atitinkamai arklių laikymo vietoms VMVT leidimo gauti nereikia, veiklos patvirtinimas reikalingas tik tais atvejais, jeigu būtų vykdomos arklių surinkimo centro funkcijos, arklių karantino punkto funkcijos ar prekiautojo arkliais veikla.

Lietuvos Respublikos veterinarijos įstatyme nustatyta, kad tam tikrų rūšių gyvūnai yra privalomai registruojami. Pagal Žemės ūkio ministerijos (toliau – ŽŪM) įsakymą Nr. 3D-234 nėra privaloma kailinių gyvūnų laikymo vietų registracija. Pvz., triušių, kurie gali būti naudojami ir kailiams, ir mėsai, laikymo vietos nėra registruojami. Tačiau VMVT, siekdama geriau kontroliuoti kailinių gyvūnų laikymą bei remdamasi tarptautine patirtimi⁹, nusprendė registruoti kailinių gyvūnų laikymo vietas.

Išanalizavus valstybinės veterinarinės kontrolės subjektų, išskyrus maisto tvarkymo subjektus, veterinarinio patvirtinimo atlikimo ir įregistravimo procedūras, nustatyta, kad šiose procedūrose egzistuoja korupcijos rizika dėl toliau aprašytų korupcijos rizikos veiksnių.

2.1. Skaidrumo užtikrinimo aspektu tobulintinos veterinarinio patvirtinimo išdavimo ir veiklos įregistravimo procedūros.

2.1.1. Egzistuoja kai kurių juridiniams ar fiziniams asmenims nepalankių sprendimų priėmimo vilkinimo galimybė.

Antikorupciniu požiūriu analizuojant bet kokios administracinės paslaugos teikimo procedūrą įvertinamas jos atlikimo aiškumas ir veiksmų, įskaitant tarpinių, atlikimo terminai dėl galimybės vilkinti ar pagreitinoti tam tikro veiksmo atlikimą ir (ar) sprendimo priėmimą.

Manome, kad Apraše įtvirtinta pakankamai saugiklių, užtikrinančių, kad VMVT teritorinis padalinys laiku pateiktą informaciją ūkio subjektui ir nevilkintų proceso atliekant veterinarinį patvirtinimą ar įregistruojant subjekto veiklą. Pvz., Aprašo 10 ir 30 punktuose nustatyta, kad teritorinė VMVT per 5 darbo dienas turi raštu informuoti ūkio subjektą apie prašymo gavimą, prašymo registracijos numerį gautų dokumentų registre ir galimas teisių gynimo priemones kilus ginčui. Per tas pačias 5 darbo dienas teritorinė VMVT turi atlikti ir dokumentų vertinimą¹⁰ bei informuoti ūkio subjektą

⁸ Patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. birželio 16 d. įsakymu Nr. 3D-234 „Dėl Ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimo ir jose laikomų ūkinių gyvūnų ženklavimo ir apskaitos tvarkos aprašo patvirtinimo“.

⁹ VMVT nurodė, kad buvo apklaustos ES valstybės narės, kurios taip pat nesuteikia veterinarinio patvirtinimo, o taiko registraciją.

¹⁰ Aprašo 13, 33 p.

apie dokumentų vertinimo metu nustatytus trūkumus ir terminą trūkumus pašalinti. Vadovaudamasi Aprašo 14 ir 34 punktais, teritorinė VMVT dokumentų vertinimo metu nustačiusi, kad jie atitinka visus reikalavimus, ne vėliau kaip per 7 darbo dienas turi atlikti ūkio subjekto patikrinimą, jeigu ūkio subjekto numatoma vykdyti veikla susijusi su reikalavimu turėti patalpas ir (ar) įrenginius. Todėl manome, kad šioje procedūroje įdiegta pakankamai priemonių galimai rizikai valdyti. VMVT pabrėžė, kad dokumentų vertinimo, ūkio subjektų informavimo arba patvirtinimo, ar registracijos terminai neviršija Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo 7 straipsnyje nustatytų terminų, kurie yra labai trumpi, atsižvelgiant į žmogiškuosius išteklius, kuriuos turi VMVT teritoriniai padaliniai.

Analizuodami galimybes vilkinti sprendimų šioje srityje priėmimo galimybes atkreipėme dėmesį į kitą procedūrą – veterinarinio patvirtinimo arba veiklos įregistravimo sustabdymą ar panaikinimą paaiškėjus tam tikroms aplinkybėms. Apraše nėra nustatyti terminai, per kuriuos turi būti priimamas sprendimas dėl veterinarinio patvirtinimo ar įregistravimo sustabdymo ar panaikinimo paaiškėjus Aprašo 21, 25, 37 ir 37⁴ punktuose¹¹ nustatytoms aplinkybėms (pvz., kai nepašalinti ankstesnio patikrinimo metu nustatyti trūkumai, kai buvo pateikti klaidingi duomenys, kai tęsiama veikla po jos sustabdymo ir t. t.). Atsižvelgiant į tai, kad objektyviai egzistuoja subjektų suinteresuotumas, kad jų veikla nebūtų stabdoma ar panaikinama, konkretaus termino sprendimui dėl veterinarinio patvirtinimo ar veiklos įregistravimo sustabdymo ar panaikinimo priimti nebuvimas vertintinas kaip korupcijos rizikos veiksnys.

¹¹ 21. Veterinarinis patvirtinimas sustabdomas:

21.2. jeigu kontrolės subjektas per nustatytą terminą nepašalina teritorinės VMVT ar jos skyrių nustatytų trūkumų.

25. Veterinarinis patvirtinimas panaikinamas, jeigu:

25.1. kontrolės subjektas nutraukia veiklą arba kontrolės subjektas, kai jis yra fizinis asmuo, miršta;

25.2. kontrolės subjektas nevykdo veiklos ilgiau kaip vienerius metus, jei tai nesusiję su rekonstrukcija, remontu ar sezoniškumu;

25.3. kontrolės subjektas per nustatytą laikotarpį nepašalina trūkumų, dėl kurių buvo sustabdytas veterinarinis patvirtinimas;

25.4. paaiškėja, kad kontrolės subjektas veterinariniam patvirtinimui gauti pateikė klaidingus duomenis;

25.5. nustatoma, kad kontrolės subjektas vykdo veiklą po to, kai buvo sustabdytas veterinarinis patvirtinimas;

25.6. nustatomi teisės aktų, reglamentuojančių gyvūnų sveikatą ir gerovę, pažeidimai, kurie kelia grėsmę žmonių ar gyvūnų sveikatai.

37. Įregistravimas sustabdomas:

37.2. jeigu kontrolės subjektas per nustatytą terminą nepašalina teritorinės VMVT ar jos skyrių nustatytų trūkumų.

37.4. Įregistravimas panaikinamas, jeigu:

37⁴.1. kontrolės subjektas nutraukia veiklą arba kontrolės subjektas, kai jis yra fizinis asmuo, miršta;

37⁴.2. kontrolės subjektas nevykdo veiklos ilgiau kaip vienerius metus dėl priežasčių, nesusijusių su patalpų rekonstrukcija, remontu ar veiklos sezoniškumu;

37⁴.3. kontrolės subjektas per nustatytą laikotarpį nepašalina trūkumų, dėl kurių buvo sustabdytas įregistravimas;

37⁴.4. paaiškėja, kad kontrolės subjektas įregistravimui gauti pateikė klaidingus duomenis;

37⁴.5. nustatoma, kad kontrolės subjektas vykdo veiklą po to, kai buvo sustabdytas įregistravimas;

37⁴.6. nustatoma, kad pasibaigė patalpų, teritorijos, kuriose vykdoma veikla, teisėto naudojimo pagrindas;

37⁴.7. nustatomi teisės aktų, reglamentuojančių gyvūnų sveikatą ir gerovę, pažeidimai, kurie kelia grėsmę žmonių ar gyvūnų sveikatai.

Analizuodami VMVT darbuotojų galimybes savo nuožiūra pagreitinti sprendimo dėl veterinarinio patvirtinimo išdavimo ar veiklos įregistravimo priėmimą, nustatėme, kad:

1) Nereglamentuota, kad galutinis sprendimas dėl veterinarinio patvirtinimo išdavimo ar įregistravimo VMVT turi būti priimamas, atsižvelgiant į prašymų gavimo VMVT eiliškumą. Suprantama, kad tais atvejais, kai ūkio subjekto veikla nėra susijusi su reikalavimu turėti patalpas ar įrenginius, atitinkamai ir patalpų bei įrenginių patikrinimo vietoje atlikti nereikia, daugeliu atvejų teritorinė VMVT veterinarinį patvirtinimą ar registraciją tokiam subjektui išduos greičiau, nei subjektui, kuriam priklausančias patalpas ar įrenginius reikia patikrinti procedūros metu. Todėl eiliškumas priimant sprendimus turėtų būti užtikrinamas tik atliekant vienodas procedūras.

2) Nesudaryta galimybė gauti šią paslaugą trumpesniais terminais sumokėjus papildomą rinkliavą, todėl nesudarytos teisėto veikimo galimybės asmenims, pageidaujantiems šias paslaugas gauti greičiau.

PASIŪLYMAI VMVT:

1. Apraše nustatyti terminus, per kuriuos VMVT turi būti priimti sprendimai dėl veterinarinio patvirtinimo ar veiklos registravimo sustabdymo ar panaikinimo paaiškėjus Aprašo 21, 25, 37 ir 37⁴ punktuose nustatytoms aplinkybėms.

2. Apraše aiškiai nustatyti, kad galutinis sprendimas dėl veterinarinio patvirtinimo išdavimo ar subjekto įregistravimo išduodamas, atsižvelgiant į prašymų gavimo VMVT eiliškumą, kai, vadovaujantis teisės aktų reikalavimais, VMVT atliekamos vienodos procedūros iki šio sprendimo priėmimo.

3. Apsvarstyti galimybę įteisinti veterinarinio patvirtinimo ir įregistravimo atlikimo procedūrą trumpesniais terminais, sumokėjus padidintą rinkliavą.

2.1.2. Laikinieji veterinariniai patvirtinimai gali būti išduodami VMVT darbuotojų nuožiūra pripažinus trūkumus neesminiais, neužtikrintas patikrinimų atlikimas pasibaigus laikinojo veterinarinio patvirtinimo galiojimo terminui.

Atskirai paminėtina teisės aktuose nustatyta galimybė išduoti subjektui laikinąjį veterinarinį patvirtinimą. Šiuo metu galimybė vykdyti veiklą, turint laikinąjį patvirtinimą, nustatyta reglamente (EB) Nr. 1069/2009¹². ES teisės aktai nenustato procedūrų, kaip suteikiamas, panaikinamas ar sustabdomas veterinarinis patvirtinimas, todėl suteikiant veterinarinį patvirtinimą vadovaujamosi VMVT patvirtintu

¹² Nuo 2021 m. balandžio mėn. įsigalios Gyvūnų sveikatos reglamentas, kuris nereglamentuos procedūrų, numatytų Apraše, tačiau nustatys reikalavimus subjektams, kurie vykdo prekybą ir gyvūnų perkėlimą tarp valstybių narių.

Aprašu. Pažymėtina, kad laikinojo veterinarinio patvirtinimo suteikimas nėra siejamas su veiklos sezoniškumu ir tai susiję tik su galimybe leisti ūkio subjektui vykdyti veiklą, kuri neatitinka neesminių reikalavimų, tai yra tuo atveju, kai ūkio subjekto patikrinimo metu nustatoma, kad ūkio subjekto infrastruktūra ir įranga atitinka keliamus reikalavimus, ūkio subjektas pasirengęs vykdyti veiklą, užtikrinti gyvūnų gerovės ir sveikatos reikalavimų laikymąsi ir ūkio subjekto vykdoma veikla nekels pavojaus žmonių ir gyvūnų sveikatai, tačiau ji neatitinka visų teisės aktų reikalavimų, ir ūkio subjektas pateikia garantijas, kad per 3 mėnesių laikotarpį įvykdys šiuos reikalavimus, jam suteikiamas laikinasis veterinarinis patvirtinimas.

Atitinkamai egzistuoja galimybė kiekvienu atveju individualiai nuspręsti, ar subjektas pasirengęs vykdyti veiklą, užtikrinti gyvūnų gerovės ir sveikatos reikalavimų laikymąsi ir ūkio subjekto vykdoma veikla nekels pavojaus žmonių ir gyvūnų sveikatai, ar ne, neapibrėžta ir neaišku, ar darbuotojas priimdamas tokį sprendimą ir vertindamas nustatytas neatitiktis teisės aktams turi vadovautis Mažareikšmių teisės aktų reikalavimų pažeidimų ir mažai pavojingų veikų nustatymo tvarkos aprašu¹³ ar kitais kriterijais. Pvz., VMVT paminėjo šias neatitiktis, kurioms esant galėtų būti išduotas laikinasis veterinarinis patvirtinimas: subjektas neturi parengęs personalo mokymo programos, neturi pasirengęs apskaitos aprašo ar pan., tai yra pažeidimai, kurie nedarys įtakos gyvūnų gerovės, gyvūnų ir žmonių sveikatos užtikrinimui. Kita vertus, toks neapibrėžtumas sietinas su per didele VMVT darbuotojams suteikta diskrecija vertinti savo nuožiūra, kokius pažeidimus laikyti neesminiais, o kokius – ne, atitinkamai egzistuoja piktnaudžiavimo rizika išduodant laikinuosius veterinarinius patvirtinimus.

Aprašo 16 punkte nustatyta, kad laikinasis veterinarinis patvirtinimas gali būti suteiktas tik tuo atveju, kai ūkio subjekto infrastruktūra ir įranga atitinka keliamus reikalavimus, ūkio subjektas pasirengęs vykdyti veiklą, užtikrinti gyvūnų gerovės ir sveikatos reikalavimų laikymąsi ir ūkio subjekto vykdoma veikla nekels pavojaus žmonių ir gyvūnų sveikatai ir ūkio subjektas *pateikia garantijas*, kad per 3 mėn. įvykdys likusius reikalavimus. VMVT paaiškino, kad „garantijų pateikimas“ šiame teisės akte reiškia, kad, vadovaudamiesi Ūkio subjektų veiklos patikrinimų taisyklėmis¹⁴ (toliau – Patikrinimų taisyklės), ūkio subjektai pateikia teritorinei VMVT Patikrinimų taisyklių priede nustatytos formos Trūkumų šalinimo planą ir įsipareigoja įgyvendinti jame numatytas priemones.

Pagal Aprašo 17 punktą, jeigu pasibaigus 3 mėnesių laikotarpiui po laikinojo veterinarinio patvirtinimo kontrolės subjekto veiklos patikrinimo metu nustatoma, kad kontrolės subjektas padarė *akivaizdžią pažangą*, tačiau jo veikla dar neatitinka visų teisės aktų reikalavimų, laikinasis veterinarinis

¹³ Patvirtintas VMVT direktoriaus 2017 m. sausio 3 d. įsakymu Nr. B1-2.

¹⁴ Patvirtintos Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2015 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. B1-59 „Dėl Ūkio subjektų veiklos patikrinimų taisyklių patvirtinimo“.

patvirtinimas pratęsiamas ne ilgiau kaip 3 mėnesiams. VMVT paaikino, jeigu vykdant patikrinimą po 3 mėnesių nustatoma, kad ūkio subjektas nepašalina *nei vieno trūkumo*, jam suteiktas laikinasis patvirtinimas panaikinamas, tai yra pakartotinio patikrinimo metu bent 1 trūkumo pašalinimas laikomas akivaizdžia pažanga. Manome, kad vertinamojo pobūdžio nuostatų vartojimas, sprendžiant leidimo išdavimo, pratęsimo ar panaikinimo klausimus, yra ydinga praktika.

Apraše vartojamos nuostatos – „garantijų pateikimas“, „akivaizdi pažanga“ – vertintinos kaip nevienareikšmės bei suteikiančios veterinarijos inspektoriui galimybę savo nuožiūra jas interpretuoti ir taikyti skirtingai. Pvz., akivaizdi pažanga sprendžiant klausimą dėl laikinojo veterinarinio patvirtinimo pratęsimo ar panaikinimo gali būti įvertinta kaip vieno arba kelių trūkumų pašalinimas subjektyvia tikrintojo nuožiūra.

Analizuojamuoju laikotarpiu laikinojo veterinarinio patvirtinimo išdavimo procedūra buvo taikoma labai retai. 2018 metais laikini veterinariniai patvirtinimai buvo išduoti tik 2 kartus (Kėdainių ir Panevėžio VMVT), 1 iš jų buvo pratęstas (Panevėžio VMVT), 2019 metais laikinų veterinarinių patvirtinimų nebuvo nei išduota, nei pratęsta.

Susipažinus su šiais atvejais, nustatyta, kad tikrinant UAB „CIGNERA“¹⁵ kaip neesminiai reikalavimų pažeidimai buvo įvertinti trūkumai, kai įmonės rizikos veiksnių analizės ir svarbių valdymo taškų programoje (RVASVT) nebuvo:

- informacijos dėl produkto ženklinimo;
- transportavimo sąlygų užtikrinimo;
- vidinio audito atlikimo programos;
- nebuvo laboratorinių tyrimų plano dėl patogeninių nukenksminimo reikalavimų užtikrinimo;
- taip pat patikrinimo metu patalpos buvo remontuojamos.

Atkreipėme dėmesį, kad laikinasis veterinarinis patvirtinimas Nr. LT-40-53-001 UAB „CIGNERA“ buvo išduotas 2018 m. spalio 18 d.¹⁶, o nuolatinis – 2019 m. gruodžio 12 d.¹⁷. Kadangi laikinasis patvirtinimas išduodamas ne ilgiau kaip 3 mėnesių laikotarpiui, kyla klausimas, kodėl šios įmonės veikla pakartotinai buvo įvertinta ne praėjus 3 mėnesiams nuo laikinojo patvirtinimo išdavimo dienos, o tik 2019 m. gruodžio 11 d.

¹⁵ Organinių trąšų ir dirvožemį gerinančių medžiagų gamybos įmonė, II kategorijos šalutinių gyvūnų produktų perdirbimo įmonės veikla.

¹⁶ VMVT Kėdainių VMVT 2018-10-18 įsakymu Nr. 36V-120.

¹⁷ VMVT Kauno departamento Kėdainių skyriaus 2019 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. 33IV-1273.

Atsižvelgdami į tai, kas aukščiau išdėstyta, manome, kad esamas reglamentavimas suteikia VMVT darbuotojams per daug plačią diskreciją, galimybę savo nuožiūra pasielgti skirtingai patikrinimo metu tam tikrų reikalavimų pažeidimus vertinti kaip neesminius ir skirtingai spręsti klausimą dėl laikinojo veterinarinio patvirtinimo išdavimo ir pratęsimo. Taip pat nesukurtas įmonių, kurioms išduotas laikinasis veterinarinis patvirtinimas, patikrinimų atlikimo pasibaigus jo galiojimo terminui kontrolės mechanizmas.

PASIŪLYMAI VMVT:

1. Imtis priemonių, mažinančių VMVT darbuotojų diskreciją sprendžiant klausimą dėl tam tikrų pažeidimų pripažinimo neesminiais ir laikinojo veterinarinio patvirtinimo išdavimo. Apibrėžti, kas laikoma neesminiais pažeidimais, pavesti teritoriniame VMVT padalinyje priimtą sprendimą dėl laikinojo veterinarinio patvirtinimo derinti su VMVT centrinio padaliniu.

2. Tikslinti Aprašo 16 ir 17 punktus ir atsisakyti šiame skirsnyje paminėtų dviprasmiškų nuostatų.

3. Įvertinti VMVT darbuotojų veiksmus (neveikimą) dėl UAB „CIGNERA“, kuriai buvo išduotas laikinasis veterinarinis patvirtinimas Nr. LT-40-53-001, patikrinimo neatlikimo (neveikimo) pasibaigus laikinojo patvirtinimo galiojimo terminui ir spręsti klausimą dėl tarnybinės atsakomybės taikymo.

2.2. Kailinių gyvūnų laikytojų veikla įregistruojama, neatsižvelgiant į planuojamos vykdyti veiklos mastą, dėl to atsiranda piktnaudžiavimo galimybės, neužtikrinamas gyvūnų gerovės reikalavimų laikymasis.

2.2.1. Nustatyti aptakūs reikalavimai dokumentams, teikiamiems siekiant įregistruoti kailinių gyvūnų laikytojo veiklą. Patikrinimo aktuose sprendimui priimti svarbi informacija fiksuojama skirtingai.

Veterinarinio patvirtinimo ir įregistravimo procedūras sudaro 2 etapai: pateiktų dokumentų įvertinimas ir patalpų bei įrenginių patikrinimas vietoje, jei teisės aktuose nustatytas įpareigojimas jas turėti, siekiant verstis tam tikra veikla.

Pagal Aprašą subjektai, siekiantys gauti veterinarinį patvirtinimą ar įregistruoti savo veiklą, turi pateikti VMVT prašymus kartu su nustatytais papildomais dokumentais, priklausomai nuo veiklos rūšies¹⁸. Aprašo 29 punkte nustatyta, kad ūkio subjektai kartu su prašymu dėl ūkio subjekto įregistravimo

¹⁸ Pvz., šalutinių gyvūninių produktų tvarkymo programa, kenkėjų kontrolės programa, personalo higienos ir profesinio mokymo programa, valymo, plovimo ir dezinfekavimo programa.

turi pateikti *detalų* veiklos aprašymą, kurio forma nėra suvienodinta. VMVT pagrindė, kad reikalavimas *detaliai* aprašyti veiklą dažnai padeda ir patiems ūkio subjektams identifikuoti, kokią dar papildomą VMVT kontroliuojamą veiklą jie vykdo ir ar reikalinga ją įregistruoti, ar gauti veterinarinį patvirtinimą, jei, pvz., subjektas užsiima keliomis VMVT kontroliuojamomis veiklomis.

Susipažinome su atsitiktinės atrankos būdu detalesnei analizei pasirinktais VMVT teritoriniams padaliniais¹⁹ pateiktais prašymais ir kartu teikiamais papildomais dokumentais dėl:

- kailinių gyvūnų laikytojo veiklos įregistravimo;
- gyvūnų augintinių veisėjo veiklos įregistravimo.

Nustatyta, kad tą pačią veiklą (pvz., kailinių gyvūnų laikymas) planuojančių vykdyti subjektų teikiami veiklos aprašymai labai skirtingi ir dažniausiai nėra *detalūs*, kaip to reikalaujama pagal Aprašo nuostatas. Kai kurie veiklos aprašymai yra labai abstraktūs, apsiribojama labai bendromis frazėmis apie planuojamą vykdyti veiklą²⁰. Prie prašymų teikiami papildomi dokumentai, tokie kaip šalutinių gyvūninių produktų tvarkymo programa, kenkėjų kontrolės programa, personalo higienos ir profesinio mokymo programa, valymo, plovimo ir dezinfekavimo programa, taip pat labai skirtingo turinio ir apimties, o kai kuriais atvejais papildomi dokumentai apskritai prie prašymų nebuvo pridėti.

VMVT pažymėjo, kad Kailinių gyvūnų laikymo reikalavimų IV skyriuje nustatyti reikalavimai tikrinimui, V–XI skyriuose reikalavimai gyvūnų laikymui, žudymui, veisimui, todėl laikytojas *turėtų aprašyti tokius procesus kaip gyvūnų tikrinimas, šėrimas, priežiūra, gydymas, veisimas, žudymas*. Tačiau, pvz., kai kuriuose vertinimui atrinktuose dokumentuose²¹ daugiausia dėmesio skirta tik kai kurių reikalavimų įgyvendinimui, nei žodžio neužsiminta apie likusių reikalavimų įgyvendinimą (tikrinimą, gydymą, nugaišusių gyvūnų tvarkymą), nors šie reikalavimai taip pat nustatyti VMVT patvirtintame įsakyme kaip privalomi vykdyti.

VMVT pakomentavo, kad skirtingai nuo maisto tvarkymo subjektų, kurie privalo turėti individualią rizikos veiksnių analizės ir svarbių valdymo taškų (RVASVT) sistemą, ne maisto subjektams tokios prievolės nėra nustatyta nei Lietuvos Respublikos, nei ES teisės aktuose. Be to, veiklos aprašymas prieš registraciją ar veterinarinį patvirtinimą nėra dokumentas, kuriuo subjektas turi privalomai vadovautis savo veikloje.

¹⁹ Prašymai įregistruoti veiklą buvo teikti Prienų VMVT, Plungės VMVT, Šiaulių VMVT, Kėdainių VMVT, Molėtų VMVT, Klaipėdos VMVT, Rietavo VMVT, Vilniaus VMVT, Tauragės VMVT, Panevėžio VMVT.

²⁰ Pvz., 2019-08-12 Plungės VMVT pateiktas prašymas dėl ūkio subjekto įregistravimo.

²¹ Pvz., 2019-09-18 Molėtų VMVT teiktas ūkininko R. J. prašymas.

Atkreipėme dėmesį, kad, pvz., skirtingai nuo kailinių gyvūnų ūkių įregistravimui taikomų reikalavimų, gyvūnų augintinių veisėjų įregistravimo metu, vadovaujantis Kokybės sistemos programoje KT-2-4-3²² nustatyta tvarka, aiškiai apibrėžta, ką VMVT darbuotojas turi įvertinti, gavęs detalų gyvūnų augintinių veisėjų veiklos aprašymą, būtent: *ar pareiškėjas nurodė už gyvūnų veisimą ir priežiūrą atsakingą asmenį, kokių būdu bus tvarkoma veisiamų gyvūnų augintinių apskaita (žurnalai, laikmenos), kaip bus užtikrinami gyvūnų augintinių laikymo, priežiūros ir sveikatos reikalavimai, ar gyvenamosiose patalpose, kuriose bus veisiami gyvūnai augintiniai, yra pakankamo ploto ir t. t.* Kailinių gyvūnų laikytojų įregistravimo atvejais vertinant pateiktus dokumentus tokie aiškūs vertinimo kriterijai nenustatyti.

Pažymime, kad antikorupcinio požiūriu reikalavimai pateikti tam tikrus dokumentus ar duomenis, siekiant gauti tam tikrą administracinę paslaugą, turi būti:

1) labai konkretūs.

Nenustačius konkrečių reikalavimų dokumentams ar duomenims, kurie teikiami, siekiant gauti tam tikrą administracinę paslaugą, egzistuoja rizika, kad gali būti piktnaudžiaujama suteiktais įgaliojimais vertinant pateiktus dokumentus (pvz., vis atrandant tam tikrus trūkumus pateiktuose dokumentuose) arba aplaidžiai vykdant savo pareigas (nematant akivaizdžių spragų, trūkstant būtinos informacijos sprendimui priimti).

2) Tiesiogiai susiję su procedūros metu būtinais įvertinti tikrintiniais aspektais.

Tam tikrų duomenų pateikimo įstaigai būtinumas turi būti tiesiogiai susijęs su galutinio sprendimo dėl leidimo išdavimo priėmimu, tai yra planuojamos vykdyti veiklos atitiktimi teisės aktų reikalavimams. Priešingu atveju veterinarinio patvirtinimo ar veiklos įregistravimo procedūrų metu kai kurių klausimų, svarbių galutiniam sprendimui priimti, vertinimas paliekamas VMVT darbuotojo konkrečiai neapibrėžtai diskrecijai, pvz.:

- pagal ką vertinti, kaip bus organizuojamas veterinarinių paslaugų teikimas, jei aprašyme duomenys apie tai nenurodomi, o patikrinimo vietoje metu turi būti tikrinama tik patalpų ir įrenginių atitiktis teisės aktų reikalavimams, bet ne visi į klausimynus įtraukti klausimai. Kaip vertinti personalo skaičių – ar jau įdarbintus žmones, ar tik planuojamus įdarbinti ir t. t.

- Kaip veiklos įregistravimo metu įvertinti plotą, tenkantį 1 gyvūnui, jei aprašyme gali būti ir nenurodomas ūkyje įrengtų narvų skaičius ir planuojamų laikyti gyvūnų skaičius. Pažymėtina, kad reikalavimas dėl minimalaus grindų ploto, tenkančio 1 gyvūnui yra vienas iš reikalavimų įrangai, kuris turi būti vertinamas patikrinimo vietoje metu prieš įregistruojant subjektą.

²² Patvirtinta VMVT direktoriaus 2019-07-12 įsakymu Nr. B1-498.

Kaip rodo praktika, būtent neatitiktis šiam reikalavimui dėl minimalaus vienam gyvūniui tenkančio laisvo grindų ploto yra vienas dažniausiai pasitaikančių kailinių gyvūnų ūkių veiklos vykdymo metu nustatomų pažeidimų, pvz.:

<i>Subjekto veiklos įregistravimo data²³</i>	<i>Informacija apie narvų dydį prieš įregistravimą (iš patikrinimų aktu)</i>	<i>Informacija apie vėliau nustatytus pažeidimus</i>
2018-07-26	Gyvūnai laikomi narvuose, kurių plotis ne mažesnis kaip 30 cm. Patikrinimo akte jokių duomenų apie narvų ir gyvūnų skaičių nėra.	2018-07-25 2018-09-24 2019-06-06 Trūkumų nenustatyta. 2019-10-29 patikrinimo pagal skundą metu rastos 27 narvuose laikomos audinės, pažeidžiant Kailinių gyvūnų laikymo reikalavimų 47 p. nuostatas dėl skiriamo ploto.
2016-09-02	Narvų dydis nurodytas 30×90×45 cm. Informacijos apie gyvūnų skaičių, narvų skaičių nėra. Patikrinimo akte informacijos apie laisvą plotą, tenkantį 1 gyvūniui, nėra.	2019-10-24 Patikrinimo pagal skundą metu nustatyta, kad laisvas narvelio grindų plotas 2700 cm ² vietoje 3400 cm ² – nepakanka ploto. 150 narvų rasta laikomų 450 audinių po tris vienetus.
2019-10-03	Patikrinimo akte informacijos apie plotą, tenkantį 1 gyvūniui, nėra. Nurodyti tik narvų išmatavimai, narvų skaičius nenurodytas. Teikdamas prašymą ūkininkas pažymėjo, bus laikoma 2800 žvėrelių, o narvelių yra 1800, kad gyvūnai bus laikomi narve po 1–2. Tuo tarpu patikrinimo akte jokių duomenų apie narvų ir gyvūnų skaičių nėra. Nurodoma, kad ūkininkas 1 narve planuoja laikyti po 1 gyvūną.	Veiklą sustabdė

²³ Informacija apie subjektų pavadinimus ir adresus pateikta VMVT.

VMVT pakomentavo, kad ūkininkai prašymuose kartais nurodo maksimalų gyvūnų skaičių, todėl pirmiau paminėtas atvejis, kai į patikrinimo aktą įrašoma, kad ūkyje **įrengtuose 1800 narveliuose bus laikoma po vieną gyvūną**, nors prašyme aiškiai nurodyta, kad ūkininkas planuoja laikyti **2800 žvėrelių**, yra normali praktika, reiškianti, kad patikrinimo metu jaunikliai dar nebuvo atsivesti.

Laikomės nuomonės, kad teisės aktuose nustatytų reikalavimų laikymasis turi būti užtikrinamas, nepriklausomai nuo metų laiko ar gyvūnų veisimo ciklo. VMVT, įregistruodama veiklą, patvirtina, kad planuojama vykdyti veikla atitinka teisės aktuose nustatytus reikalavimus, nepriklausomai nuo paminėtų aplinkybių.

Atsižvelgdami į pateiktus duomenis, manome, kad prieš įregistruojant veiklą patalpų ir įrenginių patikrinimo metu būtina įvertinti, ar yra sudarytos tinkamos teisės aktuose nustatytus reikalavimus atitinkančios sąlygos gyvūnams laikyti, įvertinus maksimalų planuojamą laikyti gyvūnų skaičių ir ūkyje įrengtų narvų skaičių bei jų išmatavimus, tai yra išduoti leidimus verstis veikla tam tikrai konkrečiai gyvūnų apimčiai, įvertinus įrangos atitiktį tokiai gyvūnų apimčiai laikyti.

Plačiąja prasme patikrinimo akto paskirtis – tiksliai užfiksuoti patikrinimo metu nustatytas aplinkybes, svarbias tam tikram sprendimui priimti. Iš VMVT pateiktų duomenų²⁴ matosi, kad iki veiklos įregistravimo patalpų ir įrenginių atitikties reikalavimams įvertinimas ir įforminimas (fiksavimas) patikrinimo akte buvo atliekamas skirtingai, pvz., ar fiksuoti bendrą ūkyje įrengtų narvų skaičių, visų narvų dydžius ir (ar) apskaičiuotą 1 gyvūnui atitenkantį plotą patikrinimo akte sprendė patikrinimą atliekantys VMVT darbuotojai.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, vertintina, kad kailinių gyvūnų laikymo veiklos įregistravimo procedūroje egzistuoja korupcijos rizika dėl aiškiai neapibrėžtų reikalavimų teikiamiems dokumentams ir VMVT darbuotojams suteiktos galimybės nevertinti įrangos atitikties reikalavimui dėl minimalaus vienam gyvūnui tenkančio laivo grindų ploto bei nefiksuoti šių duomenų patikrinimo akte.

PASIŪLYMAI VMVT:

1. Tobulinti kailinių gyvūnų laikytojų ūkių įregistravimo procedūrą ir nustatyti, kad kailinių gyvūnų laikytojų veikla įregistruojama tai gyvūnų apimčiai, kuri yra užfiksuota dokumentuose.
2. Parengti reikalavimus veiklos aprašymams (pagal kodus) ir kitiems kartu su prašymais dėl veterinarinio patvirtinimo ar veiklos įregistravimo teikiamiems dokumentams ir (ar) nustatyti, kokius aspektus VMVT darbuotojas privalo įvertinti, nagrinėdamas šiuos dokumentus²⁵.

²⁴ Patikrinimų aktai buvo pateikti el. paštu svetlana.krasilnikova@stt.lt.

²⁵ Rekomendacija taikoma toms veiklos rūšims, kurioms šiuo metu šie reikalavimai dar nenustatyti.

3. Reglamentuoti, kokie klausimai iš bendrųjų klausimynų turi būti vertinami patalpų ir įrenginių patikrinimo vietoje metu²⁶.

4. Užtikrinti, kad atliekant patikrinimą vietoje dėl patalpų ir įrangos atitikties teisės aktų reikalavimams, kaip veiklos įregistravimo metu, taip ir jos vykdymo metu, patikrinimų aktuose visais atvejais privalomai būtų fiksuojamos patikrinimo metu nustatytos aplinkybės, turinčios reikšmės įvertinant planuojamos vykdyti ar vykdomos veiklos atitiktį teisės aktų reikalavimams: pvz., kailinių gyvūnų laikytojų patikrinimo atvejais – narvų, esančių ūkio teritorijoje, dydžiai, jų skaičius, atskirai pažymint, kuriuose narvuose patikrinimo metu buvo laikomi gyvūnai, kuriuose – ne, planuojamų laikyti (laikomų) gyvūnų skaičius, vienam gyvūnui tenkantis laisvas grindų plotas.

2.2.2. Veiklos vykdymo metu naujai įgytos įrangos atitiktis teisės aktų reikalavimams iki jos eksploataavimo pradžios ūkyje nevertinama.

Vadovaujantis Aprašo 14 ir 34 punktais, VMVT teritoriniams padaliniais įtvirtinta pareiga atlikti patikrinimą, jeigu ūkio subjekto numatoma vykdyti veikla susijusi su reikalavimu turėti patalpas ar įrenginius. Kai vykdomas ūkio subjekto patikrinimas prieš suteikiant veterinarinį patvirtinimą ar įregistravimą, teritorinės VMVT jį atlieka vadovaudamasi Patikrinimų taisyklėmis. Patikrinimo metu pildomas patikrinimo aktas, kuriame pažymima, ar patalpos ir įrenginiai atitinka teisės aktuose nustatytus reikalavimus. Tuo tarpu veiklos vykdymo metu naujų patalpų ir įrenginių atitiktis teisės aktų reikalavimams vertinama tik atliekant kitą to subjekto patikrinimą (planinį ar neplaninį), tad nuo įrangos eksploataavimo pradžios iki pirmo jos atitikties teisės aktų reikalavimams įvertinimo paprastai praeina tam tikras laiko tarpas, kuriuo metu gali būti naudojama reikalavimus neatitinkanti įranga.

Detalesnei analizei atrinkome kelis veiklos įregistravimo atvejus, kurie gali būti tarpusavyje palyginti, nes subjektai siekė vykdyti tą pačią veiklą – kailinių gyvūnų laikymą²⁷. Atkreipėme dėmesį į aplinkybę, kad kai kuriais atvejais pažeidimai, susiję su neatitiktimis reikalavimams dėl narvų dydžių, buvo nustatomi netrukus po veiklos įregistravimo ar patikrinimo vietoje atlikimo, pvz.:

<i>Subjekto veiklos įregistravimo data²⁸</i>	<i>Patikrinimas</i>	<i>Kitas patikrinimas</i>
2017-05-23	2018-04-11 Trūkumų nenustatyta.	2018-08-28

²⁶ Atkreiptinas dėmesys, kad atliekant patikrinimą vietoje veterinarinio patvirtinimo išdavimo ar veiklos įregistravimo metu turi būti vertinama tik patalpų ir įrenginių atitiktis teisės aktuose nustatytiems reikalavimams, bet ne atitiktis visiems tam tikrai sričiai taikomiems reikalavimams.

²⁷ Pažymėtina, kad akto forma buvo kelis kartus keičiama.

²⁸ Informacija apie subjektų pavadinimus ir adresus pateikta VMVT.

		Kito planinio patikrinimo metu ūkio subjektas tikrinimo metu parodė, kad <u>yra įsigijęs ir įrenginėja reikalavimus atitinkančius narvus.</u>
2015-06-03	2019-06-27 Trūkumų nenustatyta.	2019-10-14 Nustatyti teisės aktų pažeidimai. Nustatyti pažeidimai: kanadinių audinių <u>laikymo įrangos plotis mažesnis negu 30 cm.</u> , neregistruojami žvėreliams suteikti gydymo atvejai, neužtikrinama graužikų naikavimo kontrolė, 2019 m. audinės nedeklaruotos Ūkinių gyvūnų registro centrinėje duomenų bazėje ²⁹ . Surašytas ANK protokolas su nutarimu. Skirta administracinė nuobauda pagal 346 str. 16 d.
2018-07-24	2018-07-23 Tikrinama dėl subjekto įregistravimo. Įregistruotas 2018-07-24.	2018-09-17 Patikrinimo metu nustatyti trūkumai, surašytas ANK. Pakartotinis tikrinimas neatliktas. Pateiktas trūkumų šalinimo planas.

Ši praktika parodo dvi potencialiai egzistuojančias rizikas, viena iš kurių yra korupcinio pobūdžio: dėl aplinkybių fiksavimo atliekant patikrinimus vietoje ir jų atitikties tikrovei.

Pvz., 2018 metais patikrinimo pagal gautą skundą UAB „XL MINK“ Kaišiadorių rajone priklausiančiame ūkyje metu įmonės atstovai kelis kartus keitė savo poziciją dėl to, ar ūkyje įrengtuose per mažo dydžio narvuose laikė gyvūnus, ar ne: 2018 m. rugpjūčio 20 d. paaiškinime įmonės atstovai teigė, kad laikė gyvūnus šiuose narvuose, bet tik laikinai, tuo tarpu 2018 m. rugpjūčio 22 d. paaiškinime pakeitė prieš tai nurodytas faktines aplinkybes ir teigė, kad šie narvai nebuvo naudojami gyvūnų laikymui ir artimiausiu metu turėjo būti demontuoti.

Pažymėtina, kad šios įmonės patikrinimo akte net neužsiminta apie netinkamo dydžio narvus, įrengtus ūkyje, nors įmonės atstovė 2018 m. rugpjūčio 20 d. visuose trijuose Kaišiadorių VMVT pateiktose paaiškinimuose neneigia, kad tokie narvai ūkyje yra įrengti. Tačiau VMVT darbuotojų, atlikusių šį patikrinimą, sprendimu ši faktinė aplinkybė patikrinimo akte nebuvo užfiksuota. Atkreipiame

²⁹ Pažymime, kad prievolės registruoti ŪGRIS nėra. Ši papildoma informacija buvo nurodyta patikrinimo akto skiltyje „Papildoma informacija“.

VMVT dėmesį, kad vertinant parodymus būtina įvertinti, kodėl jie buvo pakeisti: negalima tuo pačiu metu tą patį ir teigti, ir neigti („lot. *allegans cobtraria nos est audiendus*“).

Siekiant kurti korupcinėms apraiškoms atsparią aplinką bei išvengti kaip tikrinamųjų, taip ir tikrintojų galimų piktnaudžiavimo atvejų, argumentuojant, kad gyvūnai mažuose narvuose nelaikomi, laikomi tik esant nepaprastai situacijai ūkyje ir pan., nustatčius netinkamo dydžio narvus, siūlome VMVT:

– tobulinti Aprašo 37 punktą ir kitas susijusias nuostatas ir (ar) inicijuoti aukštesnės galios teisės aktų pakeitimą, kad būtų sudarytos teisinės prielaidos veiklos įregistravimo metu – neįregistruoti veiklos, kol šiuo metu galiojančių reikalavimų neatitinkantys narvai nebus demontuoti, o veiklos vykdymo metu – spręsti klausimą dėl administracinės atsakomybės taikymo ir (ar) įregistravimo panaikinimo arba sustabdymo aiškiai apibrėžtais terminais.

arba

– teikiant informaciją STT apie korupcijos rizikos analizės išvadoje pateiktų pasiūlymų įgyvendinimą, nurodyti alternatyvias, ne mažiau veiksmingas priemones, kuriomis būtų pašalintas aukščiau įvardytas korupcijos rizikos veiksnys, susijęs su galimybe laikyti gyvūnus reikalavimų neatitinkančiuose narvuose.

Atkreipėme dėmesį, kad kai kurie ūkininkai iki šiol įsigyja reikalavimų neatitinkančią įrangą, taip pat neskuba demontuoti tokią įrangą, kuri buvo sumontuota, kai dar buvo taikomi kitokie reikalavimai narvams. Pažymėtina, kad ūkiai yra privati teritorija, į kurią patekimas apribotas. Situacija, kai atsakomybę ar veiklos panaikinimą, ar sustabdymą užtraukia tik gyvūnų laikymas reikalavimų neatitinkančiuose narvuose, bet ne pats tokios įrangos ūkyje buvimas, netiesiogiai sudaro sąlygas kitai su korupcija susijusiai rizikai atsirasti – informacijos apie planuojamą atlikti ūkio patikrinimo (inspektavimo) datą perdavimo tikrinamiesiems subjektams³⁰.

Kita rizika labiau sietina su bendruoju įregistravimo procedūros atlikimo efektyvumu. VMVT pažymėjo, kad reikalavimų neatitinkančius narvus ūkininkai dažnu atveju įrenginėja po veiklos įregistravimo ar patikrinimo vietoje atlikimo, kai atsiranda papildomų narvų poreikis (pvz., kai atjunkomi jaunikliai). Aprašo 8 p. nustatyta, kad subjekto vadovas ar jo įgaliotas asmuo apie vykdomos veiklos ar kitų duomenų, kuriuos jis pateikė veterinariniam patvirtinimui ar registracijos numeriui gauti, pasikeitimus (kontrolės subjektas *likviduojamas, reorganizuojamas, apribojama veikla dėl vykdomų bankroto procedūrų, keičiasi kontrolės subjekto veiklos sąlygos, veiklos rūšis, gamybos technologijos, gamybinių patalpų išdėstymas, pavadinimas ar kt.*) turi per 10 darbo dienų raštu, el. paštu ar faksu

³⁰ Ūkio subjektų patikrinimai VMVT turi būti atliekami iš anksto neinformuojant tikrinamųjų.

pranešti atitinkamai teritorinei VMVT. Tačiau apie naujos įrangos įsigijimą subjektai VMVT nepraneša, o veiklos vykdymo metu naujai įsigytos įrangos veiklos atitiktis teisės aktų reikalavimams iki jos eksploatavimo pradžios nevertinama.

Atliekant analizę nustatyta, kad neplanine tvarka patikrinto UAB „Gebeta“ atstovai savo 2018 m. rugpjūčio 20 d. paaiškinime net neneigia, kad prieš kelias savaites iki patikrinimo įsigijo ir pastatė 10 vienetų reikalavimų neatitinkančių (per mažų) narvų, kuriuos artimiausiu metu planuoja rekonstruoti, motyvuodami tai gamybiniu būtinumu. Abejotina, ar narvų rekonstravimo darbai būtų pradėti, jei patikrinimas nebūtų atliktas.

Atsižvelgdami į minėtas rizikas, VMVT siūlome tobulinti kailinių gyvūnų ūkių įregistravimo procedūrą dėl šių priežasčių:

1) Siekiant sumažinti abiejų pusių – kaip tikrinamųjų, taip ir tikrintojų piktnaudžiavimo galimybes.

2) Užtikrinti procedūros atlikimo nuoseklumą – jei patalpos ar įranga turi būti įvertinta prieš veiklos vykdymą, atitinkamai logiškas ir reikalavimas įvertinti naujas patalpas ar naujai įsigytą įrangą veiklos vykdymo metu iki jos eksploatavimo pradžios.

3) Įregistruojant kailinių gyvūnų laikytojų veiklą tik tam tikrai konkrečiai apimčiai, VMVT sugriežtintų reikalavimų laikymosi kontrolę ir efektyvumą, atsižvelgiant į pastaruosiu metu nustatytus pažeidimus. Kailinių gyvūnų laikytojų veikla, viršijanti mastą, kuriam buvo išduotas leidimas veiklos įregistravimo metu ir (ar) naudojant po įregistravimo įrengtą įrangą, neinformavus VMVT apie būtinumą tikslinti veiklos įregistravimo duomenis, būtų vertinama kaip vertimasis veikla neturint tam leidimo.

PASIŪLYMAI VMVT:

1. Tobulinti kailinių gyvūnų laikytojų ūkių įregistravimo procedūrą ir užtikrinti, kad veiklos vykdymo metu planuojant įrengti naujas patalpas, įrangą, plėsti ūkyje laikomų gyvūnų skaičių, veiklos įregistravimo procedūra, patalpų ir įrangos atitikimo teisės aktų reikalavimams vertinimas būtų atliekami iš naujo.

2. Šalinti prielaidas laikyti gyvūnus nustatytų reikalavimų neatitinkančiuose narvuose, t. y.:

– tobulinti Aprašo 37 punktą ir kitas susijusias nuostatas ir (ar) inicijuoti aukštesnės galios teisės aktų pakeitimą, kad būtų sudarytos teisinės prielaidos veiklos įregistravimo metu – neįregistruoti veiklos, kol šiuo metu galiojančių reikalavimų neatitinkantys narvai nedemontuoti, o veiklos vykdymo metu – spręsti klausimą dėl administracinės atsakomybės taikymo ir (ar) įregistravimo panaikinimo arba sustabdymo aiškiai apibrėžtais terminais

arba

– teikiant informaciją STT apie korupcijos rizikos analizės išvadoje pateiktų pasiūlymų įgyvendinimą, nurodyti alternatyvias, ne mažiau veiksmingas priemones, kuriomis būtų pašalintas aukščiau įvardytas korupcijos rizikos veiksnys, susijęs su galimybe laikyti gyvūnus reikalavimų neatitinkančiuose narvuose.

3. Įvertinti, ar 2018 m. rugpjūčio 14 d. žemės ūkio veiklą vykdančio ūkio subjekto patikrinimo aktas Nr. 31ŪGP-108 atitinka šiuo metu VMVT patikrinimo akto surašymui keliamus reikalavimus dėl faktinių aplinkybių atliekant patikrinimus fiksavimo, nustatius neatitikimų spręsti klausimą dėl tarnybinės atsakomybės taikymo patikrinimą atlikusiems ir aktą surašiusiems VMVT darbuotojams.

3. KORUPCIJOS RIZIKA GYVŪNŲ GEROVĖS KONTROLĖS SRITYJE

Žemės ūkio ministerijos duomenimis, 2018 metų pabaigoje Lietuvoje buvo laikomi 674 tūkst. galvijų, 590 tūkst. kiaulių, 168 tūkst. avių, apie 130 tūkst. triušių, daugiau kaip 420 tūkst. kailinių žvėrelių³¹. Ūkinių gyvūnų skaičius 2020 m. sausio 1 d. registruotas Ūkinių gyvūnų registre³²: galvijai 643 993, kiaulės 541 370, avys 152 112, triušiai 36 651 ir kailiniai žvėreliai (audinės 1561296, šinšilos 26277). Pažymėtina, kad kailinių gyvūnų laikytojams nėra prievolės registruoti kiekvieną gyvūną Ūkinių gyvūnų registre, todėl faktiškai laikomų kailinių gyvūnų tikslus skaičius nežinomas.

Pagal Lietuvos Respublikos veterinarijos įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 10 punktą, VMVT kontroliuoja gyvūnų sveikatą, gerovę, veterinarinių vaistų, kitų veterinarinių priemonių, pašarų ir pašarų priedų, gyvūninių produktų gamybą, prekybą, naudojimą, taip pat kaip laikomasi privalomųjų reikalavimų. Gyvūnų gerovės užtikrinimas yra vienas iš pagrindinių VMVT veiklos prioritetų³³. Per metus VMVT vidutiniškai gauna apie 1,3 tūkst. pranešimų dėl galimo gyvūnų laikymo sąlygų pažeidimų, paprastai apie trečdalis jų pasitvirtina³⁴.

2018 metais buvo sustabdyti 25 veterinariniai patvirtinimai ir įregistravimai, 150 buvo panaikinta. 2019 metais buvo sustabdyta 40 ir 218 veterinarinių patvirtinimų ar įregistravimų panaikinta. Pažymėtina, kad analizuojamuoju laikotarpiu buvo tik 2 atvejai³⁵, kai veterinarinis patvirtinimas ar įregistravimas VMVT sprendimu buvo panaikintas dėl nustatytų teisės aktų, reglamentuojančių gyvūnų sveikatą ir gerovę, pažeidimų, kurie kėlė grėsmę žmonių ar gyvūnų sveikatai. Nei vienas iš šių 2 atvejų nesusijęs su pastaruoju metu viešojoje erdvėje paskelbtais įrašais, kuriuose užfiksuoti galimai šiurkščių gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimų atvejai³⁶.

³¹ Prieiga internete: <https://www.delfi.lt/agro/ukio-praktika-patarimai/zum-del-gyvunu-geroves-pazeidimu-tukstanciai-skundu.d?id=79200033>.

³² Prieiga internete: https://www.vic.lt/gpsas-apskaita/wp-content/uploads/sites/6/2020/01/28_ukiniai_bandomis_200101.pdf.

³³ Lietuvos Respublikos daugiametis nacionalinis kontrolės planas 2019–2021 metams.

³⁴ Prieiga internete: <https://www.delfi.lt/agro/ukio-praktika-patarimai/zum-del-gyvunu-geroves-pazeidimu-tukstanciai-skundu.d?id=79200033>.

³⁵1) 2019 m. gruodžio 17 d. atliekant planinį patikrinimą Gyvūnų augintinių veislyne „Majoko Orys“, Žvaigždžių g. 5, Geibonių k., Elektrėnų sen., Elektrėnų sav., buvo nustatyta daug pažeidimų, veterinarinis įregistravimas panaikintas. Savininkei skirta nuobauda – įspėjimas.

2) Parduotuvė „Skaliaras“ (Savanorių pr. 6-3, Kaunas), pagal veterinarinį patvirtinimą prekiautojo gyvūnais augintiniais patalpos. Patikrinimas atliktas 2019-05-10 pagal pranešimus. Skundų esmė: neprižiūrimi gyvūnai, smarvė, gyvūnai sergantys, nešvara, netvarka parduotuvėje. Veisiami gyvūnai parduotuvėje. Patikrinimo metu nustatyta daugybė pažeidimų. Įmonės savininkas jau yra baustas už ANK 343, 346 str., įmonės savininkui surašytas ANK, byla perduota nagrinėti Kauno apylinkės teismo Kauno rūmams ir 2019-05-15 panaikintas suteiktas veterinarinis patvirtinimas.

³⁶ Pvz., prieiga internete: <https://www.youtube.com/watch?v=cMLMHLfOSDo>;

<https://www.tv3.lt/naujiena/lietuva/962078/ukininko-elsesys-siurpina-lietuva-eksperimentai-atnesa-mirti>;

Nekvestionuodami šiuo metu Lietuvoje galiojančių gyvūnų gerovės reikalavimų, išanalizavome VMVT taikomas gyvūnų gerovės reikalavimų laikymosi kontrolės procedūras. Atlikus analizę, nustatyta, kad kai kuriose iš šių procedūrų egzistuoja korupcijos rizika.

3.1. Nefiksuojamas ūkinių gyvūnų laikytojų atrankos tikrinimams atlikti pagrindimas.

Valstybinė kontrolė turi būti planuojama vadovaujantis efektyvaus išteklių naudojimo principais bei atsižvelgiant į ūkio subjektų rizikos vertinimo rezultatus³⁷. Viešojo administravimo įstatymo 36⁴ straipsnio 2 dalyje priežiūrą atliekančio subjekto vadovui, jo įgaliotam asmeniui ar kolegialiai priežiūrą atliekančio subjekto institucijai nustatyta prievolė patvirtinti planuojamų tikrinti ūkio subjektų sąrašų sudarymo kriterijus. Visų tam tikrą kriterijų vienodą visumą atitinkančių ūkio subjektų rizikingumas yra vienodo lygmens, šiems subjektams atitinkamai taikomi vienodi priežiūros veiksmai, vienodos priemonės³⁸.

Valstybinės veterinarinės kontrolės subjektų, išskyrus maisto tvarkymo subjektus, planinių patikrinimų atlikimo periodiškumas 2019 metais, priklausomai nuo veterinarinio patvirtinimo ar įregistravimo kodo, buvo nustatytas VMVT teritorinių padalinių 2019 metais veiklos organizavimo ir vykdymo apraše (priede)³⁹. 2018 metais planinių patikrinimų atlikimo periodiškumas buvo nustatytas Kokybės sistemos darbo instrukcijoje ST-1-1-D1 „Metų veiklos ir valstybinės kontrolės planų rengimas VMVT teritoriniuose padaliniuose“⁴⁰. Kai kurių kategorijų subjektų tikrinimo periodiškumas nustatytas atskirose kokybės sistemos dokumentuose (pvz., gyvūnų veisėjų, augintinių veisėjų), kuriuose pateikti gana aiškūs rizikingumo nustatymo kriterijai ir jų apskaičiavimo procedūros (metodikos).

Kai kurių kategorijų subjektų rizikingumo įvertinimui VMVT jau yra nustatytos ir taikomos pakankamai aiškios procedūros, pvz., veisėjų atliktą rizikos vertinimą atlikęs VMVT darbuotojas raštiškai pildo tam tikrą dokumentaciją ir ją derina su padalinio vadovu, taip yra užtikrinamas procedūros atlikimo fiksavimas ir darbuotojo veiksmų atsekamumas.

<https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2013/04/05/news/arkliu-gelbetoju-kosmaras---merdinciu-kumeliuku-akys-5048517/>.

³⁷ 2018 m. ir 2019 m. galiojusios Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2018 m. sausio 18 d. įsakymu Nr. B1-87 patvirtintos kokybės sistemos darbo instrukcijos ST-1-1-D1 „Metų veiklos ir valstybinės kontrolės planų rengimas Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos teritoriniuose padaliniuose“ (5 leidimas) 2.1 p.

³⁸ Rizikos vertinimu pagrįstos ūkio subjektų veiklos priežiūros gairių, patvirtintų Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2015 m. liepos 3 d. įsakymu Nr. 4-432/1R-169, 32.1 papunktis.

³⁹ VMVT direktoriaus 2019 m. sausio 15 d. įsakymas Nr. B1-46.

⁴⁰ VMVT direktoriaus 2018 m. sausio 18 d. įsakymas Nr. B1-87.

Ūkinių gyvūnų laikymo vietas, pretenduojančios gauti Europos Sąjungos žemės ūkio plėtros paramą, tikrinamos dėl bendrųjų ūkinių gyvūnų ir specialiųjų veršelių ir kiaulių gerovės reikalavimų laikymosi. Ūkinių gyvūnų laikymo vietų planinių patikrinimų atlikimo periodiškumas nenustatytas ir laikymo vietas tikrinamos, vadovaujantis VMVT teritorinio padalinio sudarytu valstybinės kontrolės planu, į kurį įtraukiami Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos (toliau –NMA) atrinkti ir pareiškėjų sąrašė nurodyti pareiškėjai, tiriant pranešimus apie gyvūnų gerovės ir sveikatos pažeidimus, kitais nustatytais atvejais⁴¹. 2018 m. ir 2019 m. žemės ūkio veiklą vykdančios ūkio subjektai (ūkinių gyvūnų laikytojai) patikroms buvo atrenkami:

1) VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro (toliau – ŽŪIKVC) pagal VMVT pateiktus ir su ŽŪIKVC suderintus žemės ūkio veiklą vykdančių ūkio subjektų (ūkinių gyvūnų laikytojų) rizikos vertinimo atrankos kriterijus ir NMA pagal VMVT su NMA suderintus pareiškėjų rizikos vertinimo atrankos kriterijus. Taikant šią procedūrą buvo užtikrintas funkcijų atskyrimo principas, tai yra atranką patikrinimams atlikti vykdė kita, nei patikras atliekanti įstaiga, tai antikorpuciniu požiūriu vertintina kaip pakankama priemonė galimai rizikai – tikslingai (ne)pasirinkti tam tiktus subjektus patikrinimams atlikti, valdyti.

2) VMVT teritoriniai padaliniai, turėdami pagrįstų argumentų, turi teisę papildomai nuspręsti, kad tikslinga atlikti kitų ūkinių gyvūnų laikytojų vykdomos veiklos planinius patikrinimus, siekiant patikrinti nustatytų reikalavimų laikymąsi. Šiais atvejais atrinkdami ūkio subjektus VMVT teritoriniai padaliniai vadovaujasi kokybės sistemos programos KT-2-4-6 „Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų valstybinė veterinarinė kontrolė“ 4.1 paragrafo 2 punkte nustatytais rizikos vertinimo kriterijais:

- Ankstesnių ūkinių gyvūnų laikymo vietų tikrinimų rezultatai.
- Ūkinių gyvūnų laikymo vietoje laikomų ūkinių gyvūnų skaičius ir tankis.
- Ūkinių gyvūnų laikymo sistemos ir būdai.
- Ūkinių gyvūnų laikymo vietose naudojama su ūkinių gyvūnų sveikata ir gerove susijusi mechaninė ar automatinė įranga.
- Ūkinių gyvūnų sveikatingumas, gaištamumas ir kiti veiksniai⁴².

Šių 2 p. paminėtų kriterijų apskaičiavimo tvarka (metodika) neregamentuota, atitinkamai lieka subjektyvaus įvertinimo dėl tikrintinų subjektų įtraukimo į planą tikslingumo galimybė. Pvz., tais atvejais, kai keli subjektai atitiktų kelis iš paminėtų kriterijų, klausimą dėl tikrintinų subjektų įtraukimo

⁴¹ LR daugiamečių nacionalinis kontrolės planas 2019–2021 metais, 80 pus.

⁴² LR daugiamečių nacionalinis kontrolės planas 2019–2021 metais, 80 psl., KT-2-4-6 „Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų valstybinė veterinarinė kontrolė“ 4.1 paragrafo 2 punktas.

į sąrašą priimtų VMVT darbuotojai savo nuožiūra. Kadangi ūkio subjektų priežiūrą vykdančios įstaigos veikla organizuojama taip, kad kontrolės (patikrinimų) planai būtų įgyvendinami, tikėtina, kad tikrinimui gali būti pasirinkti ne visi vienodą kriterijų skaičių atitinkantys subjektai. Šis veiksnys sietinas su galimybe tikslingai (ne) pasirinkti tam tikrus ūkius patikrinimams atlikti.

Pvz., 2020 m. vasario 25 d. planine tvarka buvo atliktas VšĮ Žirgų globos asociacijos patikrinimas. Dokumentų, kuriuose būtų užfiksuotas šio subjekto pasirinkimo tikrinimui atlikti pagrindimas, jo ir kitų Vilniaus VMVT aptarnaujamoje teritorijoje veikiančių ūkinių gyvūnų laikytojų atitikties pirmiau paminėtiems kriterijams įvertinimas, VMVT nepateikė, todėl laikoma, kad tokie dokumentai VMVT nėra rengiami.

Skaidrumo užtikrinimo aspektu tokiais atvejais tikslingas aiškių atrankos kriterijų nustatymas (pvz., einamaisiais metais į sąrašą įtraukiami tik ūkiai, kuriuose pernai buvo nustatyti trūkumai arba įtraukiami ūkiai, atitinkantys daugiausia iš pirmiau paminėtų kriterijų ir pan.) ir atrankos eigos fiksavimas, taip būtų užtikrintas VMVT darbuotojų veiksmų atsekamumas ir jų teikiamų siūlymų dėl tikrinimams atrinktų subjektų pagrįstumas. Tuo tarpu įstaigos veiklos efektyvumo užtikrinimo aspektu galėtų būti apsvarstytas planine tvarka tikrintinų mažo rizikingumo subjektų skaičiaus mažinimas⁴³.

Tais atvejais, kai teritoriniuose VMVT padaliniuose sudaromos darbo grupės planui parengti⁴⁴, į planus siūlytinių įtraukti subjektų pasirinkimo motyvus (pagrįstus argumentus), informaciją apie šių subjektų atitiktį pirmiau paminėtiems kriterijams turėtų būti fiksuojama darbo grupės posėdžio protokole, kai darbo grupės nesudaromos – surašant tarnybinį pranešimą vadovui, kuriame taip pat būtų užfiksuotas atitikties kriterijams ir siūlomų įtraukti į planus tikrintinų subjektų atrankos pagrindimas.

PASIŪLYMAI VMVT:

1. Reglamentuoti VMVT atliekamas ūkinių gyvūnų laikytojų atrankos planiniams patikrinimams atlikti procedūras ir jų rezultatų fiksavimą. Nustatyti, kokia tvarka ir kokie sprendimai turėtų būti priimami, jei subjektas atitinka vieną ar daugiau kriterijų arba kai patikrinti visus vienodą kriterijų skaičių atitinkančius ūkius neužtenka VMVT turimų žmogiškųjų išteklių.

2. Užtikrinti, kad subjektų atrankos tikrinimams atlikti procese dalyvautų ne mažiau kaip 2 VMVT valstybės tarnautojai, kurie tiesiogiai neatlieka patikrinimų.

⁴³ Pvz., susipažinus su 2018 ir 2019 metų Vilniaus, Kauno, Šiaulių, Marijampolės ir Utenos valstybinės veterinarinės kontrolės planais, atkreipėme dėmesį, kad į juos įtraukta daug mažo rizikingumo subjektų.

⁴⁴ Valstybinės kontrolės planui parengti teritorinėje VMVT gali būti sudaroma darbo grupė. 2018 m. darbo grupės planavimui buvo sudariusios: Šiaulių VMVT, Kauno VMVT, Utenos VMVT, 2019 m. darbo grupės planavimui buvo sudariusios Šiaulių VMVT, Kauno VMVT.

3.2. Antikorupcinio požiūriu ydingos faktinių aplinkybių nustatymo patikrinimo vietoje procedūros.

Susipažinę su teisės aktais, reglamentuojančiais patikrinimų atlikimą VMVT, ir išanalizavę atsitiktinės atrankos būdu pasirinkus VMVT atliktų patikrinimų atvejus, nustatėme, kad šioje procedūroje egzistuoja korupcijos rizika dėl šių korupcijos rizikos veiksnių:

1) Gyvūnų gerovės reikalavimai yra labai abstraktūs, kartais apskritai neįmanoma patikrinti, ar jų yra laikomasi.

Taikant kontrolinius klausimynus turi būti siekiama suteikti tikrinamiesiems subjektams kuo daugiau aiškumo, apibrėžtumo ir daugiau užtikrintumo priežiūros institucijai ir jos inspektoriumi bei mažinti korupcijos prielaidas ir didinti skaidrumą. Ūkinei veiklai keliami aiškūs reikalavimai mažina kyšininkavimo, papirkinėjimo galimybę ūkio subjekto patikrinimo metu⁴⁵. Išanalizavę šiuo metu VMVT taikomus kontrolinius tikrinimo klausimynus, nustatėme daug dviprasmiškų, aptakių klausimų, tai suteikia VMVT darbuotojams galimybę skirtingai vertinti atitiktį tokiems pat reikalavimams⁴⁶.

Taip pat nustatyti reikalavimai, kurių laikymosi patikrinti apskritai neįmanoma, todėl patikrinimo metu buvo remtasi deklaratyviais tikrinamųjų pareiškimais.

Pvz., Ignalinos VMVT darbuotojai 2019 m. rugpjūčio 28 d. atlikę neplaninį patikrinimą pagal gautą pranešimą⁴⁷ dėl galimų gyvūno gerovės reikalavimų pažeidimų, patikrinimo akte konstatavo, kad savininkės teigimu šuo vedžiojamas su pavadėliu 2 kartus per dieną bent po 30 minučių, todėl voljerui taikomi mažesni reikalavimai, negu nevedžiojamų gyvūnų voljerams. Abejotinas toks faktinių aplinkybių nustatymo būdo pakankamumas ir adekvatumas.

VMVT pabrėžė, kad gyvūnų gerovės reikalavimai rašomi gyvūnų laikytojams, kad jie žinotų, kaip elgtis su gyvūnais, pvz., kad šunis reikia vedžioti. Neginčydami šio teiginio, pažymime, kad tais atvejais, kai reikalavimai nustatomi patalpoms ar įrangai, jie turi būti formuluojami taip, kad patikrinimo

⁴⁵ Verslo priežiūros institucijų kontrolinių klausimynų rengimo ir atnaujinimo tvarko aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2015 m. liepos 3 d. įsakymu Nr. 4-432/1R-169, 5 punktas.

⁴⁶ Detaliau šios analizės 3.2.1 ir 3.2.2 skirsniuose.

⁴⁷ Pažymėtina, kad savivaldybių administracijos tvirtina gyvūnų laikymo savivaldybių teritorijų gyvenamosiose vietovėse taisyklės ir kontroliuoja, kaip jos įgyvendinamos, tuo tarpu ūkinių gyvūnų laikymo reikalavimų laikymąsi kontroliuoja VMVT. Tačiau Ignalinos rajono savivaldybė, vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnio 8 dalimi, persiuntė skundą nagrinėti Ignalinos VMVT, tokiu būdu vengdami nagrinėti ir vertinti savivaldybei pagal kompetenciją priskirtą klausimą dėl gyvūnų laikymo taisyklių. Be to pažymėtina, kad buvo gautas pranešimas dėl gyvūnų gerovės ir sveikatingumo pažeidimo, kurį Ignalinos VMVT neturėjo teisinio pagrindo atsisakyti nagrinėti ir atlikti patikrinimą, kuriuo metu buvo užpildytas Gautas pranešimo dėl gyvūnų gerovės ir sveikatingumo pažeidimų turimo patikrinimo aktas ir pagal klausimyną užfiksuotos faktinės aplinkybės. Patikrinimo metu nebuvo vertinamas atitikimas Ignalinos savivaldybės gyvūnų laikymo taisyklių reikalavimams.

metu tikrintojai galėtų juos objektyviai įvertinti. Tuo tarpu VMVT patvirtinto Gyvūnų laikymo savivaldybių teritorijų gyvenamosiose vietovėse tvarkos aprašo⁴⁸ priede minimalios gyvūnams augintiniams (šunims, katėms) skiriamo ploto normos iki 2019 metų buvo nustatytos, atsižvelgiant į jų vedžiojimo trukmę ir periodiškumą, nors šių aplinkybių atliekant patikrinimą objektyviai įvertinti neįmanoma.

VMVT atkreipė dėmesį, kad Gyvūnų laikymo savivaldybių teritorijų gyvenamosiose vietovėse tvarkos apraše nustato tik pavyzdinius reikalavimus, kuriuos savivaldybės gali detalizuoti. 2019 metais, suderinus su savivaldybių asociacija ir savivaldybių administracijomis, kurios tvirtina savo taisykles pagal VMVT aprašą, šis aprašas buvo pakeistas ir gyvūnams augintiniams minimalaus ploto normų nebeliko. Tačiau iki šiol minimalaus ploto reikalavimai, priklausomai nuo gyvūnų vedžiojimo laiko ir periodiškumo nustatyti kai kurių savivaldybių patvirtintose gyvūnų laikymo savivaldybių teritorijų gyvenamosiose vietovėse taisyklėse (pvz., Ignalinos rajono, Šiaulių rajono, Panevėžio rajono, kt.)⁴⁹.

2) Nenustatyti konkretūs reikalavimai gyvūnų sveikatingumo įvertinimui atliekant patikrinimus.

Daugumos šiuo metu galiojančių gyvūnų gerovės reikalavimų nesilaikymas sietinas su neigiamų pasekmių gyvūnų sveikatos būklei atsiradimu. Pvz., nereguliari gyvūno apžiūra galėtų nulemti, kad laiku nebus pastebėtos ir gydomos žaizdos, neigiamas pasekmės gyvūno sveikatai sukeltų nepakankamas ar netinkamas šėrimas, netinkama priežiūra, nevedinamos ar nešildomos patalpos, kuriose laikomi gyvūnai ir t. t.

Patikrinimo metu tam tikriems gyvūno gerovės reikalavimų laikymosi pažeidimams konstatuoti VMVT darbuotojams tenka įvertinti gyvūno bendrąją sveikatos būklę. VMVT vyriausieji veterinarijos gydytojai-inspektoriai yra specialiujų veterinarinės medicinos žinių turintys pareigūnai, kurie nuolat vykdo gyvūnų laikymo vietose gyvūnams užtikrinamų sąlygų įvertinimą. Pažymėtina, kad šiuo metu gyvūnų sveikatos įvertinimo procedūra ir kriterijai nenustatyti, todėl egzistuoja rizika, kad ši procedūra gali būti atliekama skirtingai ar tendencingai, priklausomai nuo kitų aplinkybių.

Pvz., atliekant analizę nustatyta, kad Vilniaus VMVT 2017 m. rugsėjo 8 d. rašte Nr. 69D1-(69.5)-1334 „Dėl informacijos teikimo“ pažymėjo, kad patikrinimo metu gyvūnų klinikinis patikrinimas neatliekamas. Tuo tarpu 2017 m. gruodžio 19 d. planine tvarka patikrinus Šiaulių jaunųjų gamtininkų

⁴⁸ VMVT direktoriaus 2013 m. gegužės 2 d. įsakymas Nr. B1-336.

⁴⁹ Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/SAV.490847>
<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/41ab69f0356511e598499e1e1ba6e454/asr>
<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/SAV.501773/asr>

centrą, kuriame, be kitų gyvūnų, buvo laikoma 17 žirgų, tikrinimo metu nustatyta ir patikrinimo akte⁵⁰ pažymėta, kad visi gyvūnai kliniškai sveiki. Tuo tarpu praėjus keliems mėnesiams po šio patikrinimo 2018 m. kovo 5 d. tame pačiame centre darbuotojai konstatuoja⁵¹, kad viena kumelė turi rimtų lėtinių sveikatos problemų (tinstančios, stipriai traumuotos priekinės kojos, skausmingi sąnariai, nugara), todėl negali dalyvauti kasdienėje veikloje. Šiuo atveju VMVT darbuotojų išvada dėl žirgų sveikatos būklės prieštarauja centro darbuotojų padarytai išvadai.

2019 m. liepos 31 d. į VMVT spaudos atstovę ir Raseinių VMVT kreipėsi Kauno dienos žurnalistė dėl informacijos apie galimus pažeidimus⁵². Pagal šį kreipimąsi buvo registruotas skundas dėl ponio nepriežiūros⁵³, kurį nagrinėjo Raseinių VMVT. Gyvūno savininkas savo paaiškinime nurodė, kad apie pusmetį sirgo, gulėjo ligoninėje, tad per visą šį laikotarpį ponio kanopų sutvarkyti nepavyko. Križiškai vertiname sutapimą, kad gyvūnui kanopos buvo sutvarkytos būtent tą 2019 m. liepos 31 dieną, kai Raseinių VMVT buvo gautas pranešimas apie gyvūno gerovės reikalavimų pažeidimus. Raseinių VMVT pareigūnams atliekant patikrinimą rugpjūčio 1 d. gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimų nustatyta nebuvo, nes ponio kanopos jau buvo sutvarkytos. Nors skunde buvo pažymėta, kad ponio kanopos buvo bandyta pjauti pjūklui, dėl to ponis galėjo būti sužeistas, patikrinimo akte⁵⁴ informacijos apie ponio sveikatos būklės įvertinimo rezultatus nėra, tiesiog pažymėta, kad laikytojas turi pakankamai žinių apie gyvūno priežiūrą. Fotonuotraukos atliekant šį patikrinimą buvo daromos, bet iš jų įvertinti, ar buvo sužeidimai, ar ne, gan sudėtinga. Todėl darytina išvada, kad gyvūno sveikatos būklė atliekant patikrinimus gali būti vertinama labai skirtingai arba apskritai nevertinama. Nepakankamas duomenų apie gyvūno sveikatos būklę patikrinimo akte fiksavimas vertintinas kaip korupcijos rizikos veiksnys, sudarantis palankias sąlygas VMVT darbuotojui savo nuožiūra skirtingai vertinti vienodas situacijas atliekant patikrinimus.

3) Analizuojamuoju laikotarpiu nebuvo taikoma VMVT darbuotojų rotacija.

Analizuodami praktinį gyvūnų gerovės reikalavimų užtikrinimo įgyvendinimą, atkreipėme dėmesį į tai, kad VMVT buvo plačiai taikoma praktika, kai tuos pačius ūkius tikrino tie patys VMVT darbuotojai, tai yra nebuvo taikomas rotacijos principas. Tikėtina, kad tokia praktika buvo susijusi su

⁵⁰ 2017-12-19 žemės ūkio veiklą vykdančio subjekto patikrinimo aktas Nr. 57ŪGP-659.

⁵¹ Žirgo vertinimo – keitimo komisijos 2018-03-05 pasiūlymas Nr. MP-19.

⁵² <https://www.lrytas.lt/augintinis/prieziura/2019/10/31/news/apeleisto-ponio-istorijos-atomazga-nezinoma-ar-gyvunas-dar-tebera-ten-12377140/>

<https://www.diena.lt/naujienos/lietuva/salies-pulsas/buvusio-raseiniu-rajono-mero-valdose-skausmus-kenciantis-ponis-924559>

⁵³ 2019-07-31 Nr. PGG-569. Taip pat 2019-08-01 gautas ŽGA raštas, atsakymas pateiktas Raseinių VMVT 2019-08-02.

⁵⁴ 2019-08-01 Nr. 51GGP-23.

ribotais žmogiškaisiais ištekliais, ypač mažesniuose teritoriniuose VMVT padaliniuose. Pažymėtina, kad visais atvejais patikrinimus VMVT atlieka 2 darbuotojai, tai yra užtikrinamas „4 akių“ principo taikymas. Tačiau kai kuriais atvejais tiems patiems darbuotojams tekdavo po kelis ar net keliolika kartų iš eilės tikrinti tuos pačius subjektus, pvz.:

- Lazdijų rajone gyvenantį ūkininką A. Š. iki 2018 metų pabaigos⁵⁵ 14 kartų iš eilės tikrino tas pats VMVT darbuotojas R. Ž.
- Žvėrinčiaus mažąjį zoologijos sodą (Liepų g. 23, Žibininkai, HBH Palanga, Matulevičiai) 5 kelis kartus iš eilės tikrino VMVT darbuotojas V. S.
- Šiaulių jaunųjų gamtininkų centrą 4 kartus iš eilės tikrino Šiaulių VMVT vyr. vet. gyd.-inspektorius J. Š.
- Petroškų k., Šalčininkų sen., ūkininkę S. Z. 3 kartus iš eilės tikrino VMVT darbuotojai L. S. ir V. V.
- Vilniaus ūkininkę K. O. 3 kartus iš eilės tikrino VMVT darbuotojos V. K., A. K. ir t. t.

Antikorupciniu požiūriu tokia praktika vertintina neigiamai, nes ilgainiui tarp tikrintojų ir tikrinamųjų susiklosto itin glaudūs tarpusavio ryšiai, o tai tiesiogiai susiję su galima korupcijos rizika. Juolab, kad dažnu atveju mažesnėse gyvenamosiose vietovėse tikrintojai pažįsta tikrinamuosius asmeniškai, tokia VMVT darbuotojų skyrimo atlikti patikrinimus praktika keistina. Ypač ydinga, kai neplaninį patikrinimą pagal gautą skundą dėl galimų gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimų pavedama atlikti VMVT darbuotojui, prieš tai atlikusiam planinį to subjekto patikrinimą. Tais atvejais, kai darbuotojas planinio patikrinimo metu nenustatė jokių pažeidimų, jis (ji) bus suinteresuotas nefiksuoti galimų pažeidimų, kad nekiltų abejonių dėl prieš tai atlikto patikrinimo metu nustatytų aplinkybių tikrumo, pvz.:

- Kėdainių VMVT darbuotojai A. M. ir J. J. **2019 m. birželio 25 d.** atlikto patikrinimo metu trūkumų nenustatė.
- **2019 m. spalio 8 d.** kitiems VMVT darbuotojams atlikus patikrinimą pagal skundą buvo rasti per maži narvai ir ūkininkas nubaustas už žiaurų elgesį su gyvūnais.
- **2019 m. spalio 15 ir lapkričio 15 dienomis** Kėdainių VMVT darbuotojai A. M. ir J. J. vėl paskiriami atlikti to paties subjekto patikrinimus, kurių metu pažeidimų taip pat nustatyta nebuvo.

VMVT pažymėjo, kad 2019 metų pabaigoje buvo atlikta tarnybos reorganizacija ir šiuo metu rotacija atliekant patikrinimus jau taikoma.

⁵⁵ 2018 m. pabaigoje šis atvejis buvo perduotas nagrinėti teismui.

4) *Patikrinimo metu atliekamus veiksmus tikrintojai pasirenka savo nuožiūra, skirtingai fiksuoja informaciją.*

Priežiūros institucijos, kurdamos korupcijai atsparią aplinką, turėtų siekti sukonkretinti, suvienodinti patikrinimų metu atliekamas procedūras, kad būtų kuo mažiau galimybių tikrintojams veikti savo nuožiūra, mažinti jiems suteiktą diskreciją. Pažymėtina, kad VMVT yra įdiegta bei akredituota tarptautinio ISO kokybės vadybos standarto reikalavimus atitinkanti kokybės vadybos sistema, procedūros yra aprašytos labai detalios, išsamios. Susipažinę su pagrindinėmis analizuojama veikla reglamentuojančiomis instrukcijomis ir tvarkomis, pastebėjome kelis antikorpuciniu požiūriu neigiamai vertintinus aspektus, į kuriuos norėtumėme atkreipti VMVT dėmesį.

Pažymėtina, kad patikrinimo akto forma ir jos pildymo tvarka nuo 2016 metų buvo keičiama kelis kartus. Nuo 2017 m. liepos 31 d. VMVT darbuotojai atliekant patalpų ir įrenginių tikrinimą vietoje nepildo visų klausimų, tikrinimo metu nustatyti pažeidimai nurodomi patikrinimo akto skiltyje „Išvados, nurodymai“, tai yra konkrečiai nurodomi neatitikimai, jei tokie nustatomi. Tačiau skiltyje „Papildoma informacija“ darbuotojai skirtingai pateikia apibendrintą informaciją apie patikrinimo vietoje nustatytas aplinkybes, kurios tam tikrais atvejais yra reikšmingos.

Pvz., 2017 m. gegužės 10 d. patikrinimo akte Nr. 69G10-67 nėra jokių duomenų apie tai, ar Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centre patikrinimo metu buvo įrengti statiniai, skirti voljeruose laikomiems gyvūnams pasislėpti nuo nepalankių oro sąlygų (pvz., pavėsinės, stogeliai ar pan.). Konstatuojama, kad teisės aktų pažeidimų nenustatyta. Voljerų nuotraukos prie akto nepridėtos. Skunduose dėl galimų gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimų šiame centre akcentuojama, kad voljeruose laikomiems gyvūnams jokių galimybių pasislėpti nuo saulės ar lietaus nėra. O šios aplinkybės atliekant patikrinimą turėtų būti vertinamos privalomai, kadangi sietinos su pažeidimų konstatavimu.

Tuo tarpu 2020 m. vasario 25 d. patikrinimo akte Nr. 69ŪGP-46 aiškiai nurodoma, kad ŽGO arkliams įrengtos pašiūrės. Pažymėtina, kad abu patikrinimus atliko tas pats Vilniaus VMVT darbuotojas, tačiau patikrinimo akte skirtingai užfiksavo tas pačias svarbias aplinkybes.

Susipažinę su Patikrinimo akto pildymo tvarkos⁵⁶ nuostatomis atkreipėme dėmesį, kad vertinant gyvūnų gerovės reikalavimų laikymąsi, **gali būti** užfiksuotos gyvūnų laikymo sąlygos. Toks reglamentavimas sietinas su šiomis rezultatų fiksavimo metu egzistuojančiomis rizikomis:

- 1) nefiksuoti esamų pažeidimų savo nuožiūra, pvz., užfiksuoti ne visą informaciją;
- 2) apskritai neatlikti gyvūnų ir jų laikymo vietų apžiūros, pvz., užpildyti patikrinimo dokumentus įmonei priklausančiame administraciniame ar ūkininko gyvenamajame pastate.

⁵⁶ Patvirtinta VMVT direktoriaus 2019 m. kovo 27 d. įsakymu Nr. B1-210.

Šioms rizikoms valdyti atliekant patikrinimą būtinos papildomos skaidrumo užtikrinimo priemonės, pvz., kaip privalomas gyvūnų ir jų laikymo vietos vaizdo fiksavimas.

Taip pat nustatyti atvejai, kai analogiškose situacijose parenkant veiksmus aplinkybėms nustatyti buvo pasielgta skirtingai.

Pvz., 2019 m. birželio 22 d. Klaipėdos VMVT gavo pranešimą apie UAB „Juozo alus“ laikomų gyvūnų sveikatos ir gerovės pažeidimus, pagal kurį 2019 m. birželio 27 d. buvo atliktas šio ūkio subjekto neplaninis patikrinimas. Pažymėtina, kad kartu su pranešimu buvo pateiktos ir fotonuotraukos, kuriose buvo užfiksuoti galimi gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimai, įvykio liudytojo kontaktai. Tačiau VMVT darbuotojai neapklausė UAB „Juozo alus“ darbuotojų ir lankytojų, neparodė turimų fotonuotraukų, nesusisiekė su įvykio liudytoja ir pažeidimų šio patikrinimo metu nenustatė. Tuo tarpu 2019 m. rugpjūčio 24 d. pakartotinai gavę pranešimą dėl galimų gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimų tame pačiame ūkio subjekte kartu su vaizdo įrašais ir fotonuotraukomis, 2019 m. rugpjūčio 27 d. neplaninio patikrinimo metu VMVT darbuotojai jau apklausė įmonės atsakingą administracijos darbuotoją, kuris patvirtino, kad filmuotas vaizdas yra darytas jų teritorijoje ir su pažeidimais sutiko, buvo taikyta nuobauda.

Pažymėtina, kad abiem minėtais atvejais patikrinimų aktuose pažymėta, kad „taip, gyvūnai šeriami“, nėra jokių duomenų apie jų fiziologinę sveikatos būklę, pagal ką buvo įvertinta, ar jie buvo tinkamai maitinami iki patikrinimo, ar ne. Pvz., ar buvo perkami pašarai, kokiais kiekiais, ar toks kiekis atitinka fiziologinius laikomų gyvūnų poreikius ir pan.

Vertintina, kad dėl VMVT darbuotojams suteiktos plačios diskrecijos savo nuožiūra spręsti, kokių veiksmų imtis atliekant patikrinimą, siekiant nustatyti faktines aplinkybes patikrinimo vietoje, taip pat skirtingai taikomos faktinių aplinkybių fiksavimo patikrinimo vietoje praktikos šiose procedūrose egzistuoja korupcijos rizika.

PAISŪLYMAI VMVT:

1. Reglamentuoti gyvūnų sveikatos būklės įvertinimo procedūrą ir privalomus įvertinti kriterijus atliekant patikrinimus, priklausomai nuo gyvūnų rūšies.

2. Taikyti rotacijos principą skiriant VMVT darbuotojus atlikti patikrinimus, pvz., apskrities ribose. Kadangi patikrinimų planavimas jau vykdomas koordinuojančiuose padaliniuose⁵⁷ (VMVT departamentuose), siūloma:

2.1. nustatyti, kad tam pačiam darbuotojui draudžiama iš eilės atlikti kelis to paties subjekto patikrinimus;

⁵⁷ VMVT 2019 m. sausio 15 d. įsakymas Nr. B1-46.

2.2. atsižvelgiant į kitų institucijų gerąją praktiką⁵⁸ ir turimus žmogiškuosius išteklius, vengti skirti VMVT darbuotojus, reziduojančius nutolusiose darbo vietovėse⁵⁹, atlikti tose vietovėse veikiančių subjektų patikrinimus;

2.3. nustatyti, kad draudžiama skirti atlikti gyvūnų gerovės reikalavimų laikymosi kontrolės patikrinimus VMVT darbuotoją, kuris teikė tame subjekte laikomiems gyvūnams veterinarines paslaugas, verčiantis privačia veterinarijos gydytojo praktika⁶⁰, arba pasiūlyti alternatyvias, ne mažiau veiksmingas priemones, kurios leistų užtikrinti, kad VMVT praktikoje nepasikartotų interesų konfliktų atvejai, galintys turėti neigiamų padarinių tiek gyvūnų gerovei, tiek ir žmonių sveikatai⁶¹.

3. Nustatyti, kad atliekant patikrinimus, gyvūnai, jų laikymo sąlygos turi būti privalomai fiksuojamos, pridedant nuotraukas ir (ar) vaizdo įrašus prie patikrinimo akto.

4. Apsvarstyti galimybę detalizuoti veiksmų, atliekamų patikrinimo metu nustatant faktines aplinkybes, atlikimo tvarką bei taikyti papildomas vidaus kontrolės priemones (pvz., taikant antrinės kontrolės priemones pagal pasirinktus rizikingų patikrinimų kriterijus ir pan.).

PASIŪLYMAS SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRACIJOMS:

1. Tobulinti Gyvūnų laikymo savivaldybių teritorijų gyvenamosiose vietovėse taisykles (jų priedus), gyvūnui augintiniui skiriamo minimalaus ploto normas susieti su objektyviai pamatuojamais ir įvertinamais parametrais (matmenimis).

Detaliau išanalizavome kai kurių gyvūnų rūšių, dėl kurių viešojoje erdvėje paskelbta informacija apie galimai šiurkščių gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimų atvejus, VMVT vykdomą gerovės reikalavimų laikymosi kontrolę.

⁵⁸ Pvz., Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos teritorinių skyrių darbo inspektorių rotacijos vykdant ūkio subjektų priežiūrą tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus 2019 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. EV-202.

⁵⁹ VMVT apibrėžtų šias vietoves, įvertinę realiai turimus žmogiškuosius išteklius.

⁶⁰ Nustatyta, kad nemažai VMVT darbuotojų verčiasi privačia veterinarijos gydytojo praktika.

⁶¹ Pvz., VMVT komisijos darbo pareigų pažeidimui tirti 2018 m. gruodžio 27 d. išvada Nr. TNR-63, patikslinimas 2019-02-22 Nr. TNR-5.

3.2.1. Arklių gerovės reikalavimų laikymosi kontrolė.

Arkliams, kaip ir kitiems ūkiniams gyvūnams, taikomos Ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimo ir jose laikomų ūkinių gyvūnų ženklavimo ir apskaitos tvarkos aprašo⁶² nuostatos, kuriuo yra reglamentuoti registravimo ir ženklavimo reikalavimai, o priedu „Bendrieji ūkinių gyvūnų laikymo reikalavimai“⁶³ vertinami gyvūnų laikymo (gerovės) reikalavimai. Kokybės sistemos darbo instrukcijos KT-2-4-7-D1 1 priedas yra Žemės ūkio veiklą vykdančio ūkio subjekto patikrinimo akto forma, kuri užpildoma kiekvieno patikrinimo metu.

Susipažinę su bendraisiais ūkinių gyvūnų laikymo reikalavimais, pagal kuriuos tikrinamos arklių laikymo vietos⁶⁴, nustatėme antikorupcinio požiūriu neigiamai vertintinas nuostatas dėl jų neapibrėžtumo ir galimybės jas interpretuoti savo nuožiūra. Pvz.:

<i>Patikrinimo metu vertintinas kriterijus⁶⁵</i>	<i>STT įvertinimas antikorupcinio požiūriu</i>	<i>VMVT komentaras</i>
<p><u>Dėl atitikties Ūkinių gyvūnų laikymo reikalavimų 6 punktui:</u> Ar ūkinius gyvūnus prižiūri pakankamas skaičius darbuotojų, kurie turi reikiamų žinių, sugebėjimų ir profesinių įgūdžių?</p>	<p>Nėra konkrečių reikalavimų personalo skaičiui, (pvz., personalo skaičiaus priklausomybė nuo laikomų gyvūnų rūšies ar skaičiaus).</p> <p>Kaip vertinama personalo kompetencija patikrinimo metu, neregamentuota (pvz., turimas išsilavinimas, kvalifikacijos patvirtinimai, testavimas atliekant patikrinimą ir pan.).</p> <p>Egzistuoja galimybė subjektyviai įvertinti personalo skaičiaus ir kompetencijos atitiktį teisės aktų reikalavimams.</p> <p>Atsižvelgdami į praktinius pavyzdžius, manome, kad neatitiktis šiam reikalavimui patikrinimo akte turėtų būti žymima tik tais atvejais, kai atliekant patikrinimą nustatyti neigiami</p>	<p>Šie reikalavimai perkelti iš direktyvos.</p> <p>Jeigu būtų patvirtinti aiškūs kriterijai – jie būtų nurodyti ES institucijų rengiamuose dokumentuose (šiuo atveju direktyvoje 98/58)</p>

⁶² Patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. birželio 16 d. įsakymu Nr. 3D-234 „Dėl Ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimo ir jose laikomų ūkinių gyvūnų ženklavimo ir apskaitos tvarkos aprašo patvirtinimo“.

⁶³ Patvirtintas VMVT direktoriaus 2016 m. kovo 23 d. įsakymu Nr. B1-239 „Dėl kokybės sistemos programos KT-2-4-6 „Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų valstybinė veterinarinė kontrolė“ patvirtinimo ir kai kurių Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymų pripažinimo netekusiais galios“.

⁶⁴ Kokybės sistemos programos KT-2-4-6 „Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų valstybinė veterinarinė kontrolė“ 1 priedas.

⁶⁵ Kokybės sistemos darbo instrukcijos KT-2-4-7-D1 „Žemės ūkio veiklą vykdančių ūkio subjektų kontrolė“

	<p>padariniai gyvūno sveikatai, nesiejant to su darbuotojų skaičiumi, ar laikytojo išsilavinimu ar turima patirtimi.</p> <p>Taip būtų užtikrintas reikalavimo įvertinimas ir sumažinta VMVT darbuotojams suteikta diskrecija.</p>	
<p><u><i>Dėl atitikties Ūkinių gyvūnų laikymo reikalavimų 7 punktui:</i></u></p> <p>Ar ūkiniai gyvūnai apžiūrimi ne rečiau kaip vieną kartą per dieną?</p>	<p>Kadangi patikrinimo metu įvertinti realiai atliktų gyvūnų apžiūrų periodiškumo neįmanoma, o aiškūs kriterijai, pagal kuriuos patikrinimo metu būtų sprendžiama, ar laikomasi šio reikalavimo (pvz., susiję su gyvūno sveikatos būkle) nenustatyti, reikalavimas vertintinas kaip deklaratyvus.</p> <p>Siūlytina neatitiktį šiam reikalavimui žymėti tik tais atvejais, kai nustatyti gyvūno sveikatos būklės pažeidimai.</p>	
<p><u><i>Dėl atitikties Ūkinių gyvūnų laikymo reikalavimų 12 punktui:</i></u></p> <p>Ar ūkinių gyvūnų judėjimo laisvė, atsižvelgiant į jų rūšį, nevaržoma, atitinka jų fiziologinius ir etologinius poreikius?</p>	<p>Suteikiama plati erdvė interpretacijoms, subjektyviam tikrintojo vertinimui: nenustatyti konkretūs kriterijai (priklausomai nuo ūkinio gyvūno rūšies, amžiaus ir t. t.).</p> <p>Pvz., kai kurioms ūkinių gyvūnų rūšims yra patvirtinti specializuoti laikymo reikalavimai, pvz., veršeliams, vištoms dedeklėms, kiaulėms ir t. t. Šiuo metu arklių laikymo vietoms taikomi tik bendrieji ūkinių gyvūnų gerovei keliami reikalavimai, nors arklių fiziologiniai, psichologiniai bei etologiniai poreikiai labai skiriasi nuo</p>	<p>VMVT pažymėjo, kad specialiųjų fiziologinių ir etologinių poreikių arklinių šeimos gyvūnai neturi⁶⁷.</p> <p>Fiziologinius, psichologinius ir etologinius poreikius turi visi išvardinti gyvūnai, tačiau būtent dėl jų skaičiaus ir paskirties ir laikymo praktikų nustatyti specialieji reikalavimai.</p> <p>Gyvūnų laikymo vietų kontrolę vykdo veterinarinės medicinos išsilavinimą turintys pareigūnai, kurie 5-rius metus studijuoja gyvūnų fiziologiją, etologiją ir t.t., be to žinias tobulina mokymuose, seminaruose.</p>

⁶⁷ Prieiga internete:

https://www.publish.csiro.au/ebook/chapter/9781486301614_Chapte

<https://www.merckvetmanual.com/behavior/normal-social-behavior-and-behavioral-problems-of-domestic-animals/social-behavior-of-swine>

<https://www.acsedu.co.uk/Info/Pets/Animal-Behaviour/Goat-Behaviour.aspx>

	karvių, ožkų, juolab kiaulių ar kitų ūkinių gyvūnų ⁶⁶ . Kadangi konkretūs vertinimo kriterijai nėra apibrėžti, patikrinimo metu vertinama individualiai. Pvz., tikrintojas savo nuožiūra sprendžia, ar judėjimo laisvė yra suvaržyta (pančiojimas) ir t. t.	
<u><i>Dėl atitikties Ūkinių gyvūnų laikymo reikalavimų 15 punktui:</i></u> Ar oro apykaita, dulcėtumas, temperatūra, santykinė oro drėgmė ir dujų koncentracija atitinka normas, kurios nėra kenksmingos ūkiniams gyvūnams?	Neapibrėžtos normų ribos ir nenustatyti vertinimo kriterijai, dėl to egzistuoja galimybė subjektyviai vertinti kenksmingumo atitiktį. Pvz., siūlytina nustatyti konkrečius, nuostatos įgyvendinimą detalizuojančius reikalavimus minimaliam langų plotui, stiklų pralaidumui šviesai, kitus rodiklius – kaip kondensatas ant sienų, pelėsis (yra ar nėra), kvapas, dulkės, gyvūnai šlapi dėl drėgmės ir t. t.	Direktyvinė nuostata, kuri vertinama taip (Europos Komisijos organizuojamuose mokymuose buvo paašškinta), jeigu specialiuose (pvz., viščiukų broilerių) reikalavimuose nustatyti parametrai – vertinama, jeigu nėra nustatyti – nevertinama ⁶⁸ .

Pažymėtina, kad šios procedūros taikomos visoms arklių laikymo vietoms, nepriklausomai nuo laikomų arklių skaičiaus ar veiklos pobūdžio: ūkininkams, sporto klubams, žirgynams, taip pat kitoms vietoms, kurios turi būti registruotos ūkinių gyvūnų registre (ŪGRIS). Atskiro specializuoto klausimyno, skirto įvertinti arklių surinkimo centrų veiklos atitiktį teisės aktų reikalavimas, nėra. Prekybos arkliais vietose patikrinimo metu pagal specialiuosius Europos Sąjungos teisės aktus, reglamentuojančius arklių sveikatą ir gerovę vežimo metu pildomas Išvežamų ir įvežamų ūkinių gyvūnų patikrinimo aktas ir specialieji reikalavimai įvežamiems ir išvežamiems arkliams⁶⁹, į kurį įtraukti klausimai vertintini kaip pakankamai konkretūs.

⁶⁶ Prieiga internete: <https://zmklubas.wordpress.com/2015/08/11/arkliu-geroves-reikalavimai-rekomendaciniai/>
Pagrindiniai spec. arklių poreikiai:

- socialinis kontaktas su savo gentainiais. Tai itin svarbu, nes iš prigimties arklys yra bandos gyvūnas, todėl vieno arklio laikymas be gentainio prieštarauja natūraliam socialiniam poreikiui, tai turi ryškias psichologines pasekmes.
- be galo svarbus judėjimo užtikrinimas. Natūraliomis sąlygomis arkliai, socialiniais tikslais, juda iki 16 valandų kasdien. Neužtikrinus pakankamo judėjimo prasideda fizinės bei psichologinės problemos.
- arklio prigimtis ir virškinimo traktas yra prisitaikę nuolatiniam pašaro vartojimui. Todėl be galo svarbu, kad gyvūnas nuolat turėtų pašaro bei vandens taip pat būtų užtikrinamas pakankamas laikas ramiai (be streso) jį ėsti.
- arkliai turi būti laikomi saugiame aptvare arba garde, kad nesusizalotų taip pat negali stovėti ant mėšlo, nes tai sukelia dideles kanopų ir plaučių problemas. Gyvūnas turi turėti švarią vietą atsigulti ir pailsėti.
- privalo būti užtikrinama reguliari kanopų (bent kartą per mėnesį) ir dantų (kartą metuose) priežiūra, taip pat veterinarė pagalba prireikus.

⁶⁸ Tačiau šis reikalavimas įtrauktas į tikrinimo klausimyną.

⁶⁹ KT-2-4-2 kokybės programos „Ūkinių gyvūnų sveikatingumo valstybinė veterinarinė kontrolė“ 2 priedo 1 priedas. VMVT pažymėjo, kad šis priedas šiuo metu keičiamas.

VMVT pabrėžė, kad Europos Sąjungos mastu arklių laikymui nėra nustatyti specialieji reikalavimai ar rekomendacijos. Europos Komisija Gyvūnų gerovės platformos apimtimi (Europos Komisijos paskirti valstybių narių ekspertai) yra parengusi arklinių šeimos gyvūnų laikymo, priežiūros, elgesio su jais gerosios praktikos gairių projektą. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija (ŽŪM) 2019 m. liepos 24 d. rašte Nr. 3JA-169 (8.14E), atsižvelgdama į padažnėjusius skundus dėl arklinių šeimos gyvūnų ir mėsinių galvijų gerovės pažeidimų, siūlė VMVT parengti specialius arklinių šeimos gyvūnų ir galvijų (išskyrus veršelių) gerovės reikalavimus. ŽŪM, kaip politiką formuojančios įstaigos nuomone, šių nuostatų įtraukimas palengvintų VMVT teritorinių padalinių darbą, neleistų skirtingai traktuoti teisės aktų, o tai, mūsų nuomone, prisidėtų ir prie korupcinėms apraiškoms atsparesnės aplinkos VMVT kūrimo.

Atsižvelgdami į aprašytas antikorupcinio požiūriu ydingas teisės aktų nuostatas, susipažinome su atsitiktinės atrankos būdu pasirinktų patikrinimų dokumentais, atkreipėme dėmesį į skirtingą tų pačių reikalavimų aiškinimą ir taikymą, kas patvirtina egzistuojančią riziką teisės aktų nuostatų taikymo metu.

Pvz., dabartiniame teisiniame reglamentavime absoliutus ūkinių gyvūnų pančiojimo draudimas nenustatytas. Kiekvienu tokiu atveju VMVT darbuotojai individualiai vertina, ar dėl gyvūno supančiojimo atsirado neigiamos pasekmės gyvūno sveikatai ir (ar) gerovei ir priima sprendimą dėl gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimo⁷⁰. Pažymėtina, kad šiuo metu praktinėje veikloje yra atvejų, kai arklių supančiojimas vienais atvejais traktuojamas kaip gerovės reikalavimų pažeidimas, kitais – ne. Pvz., 2018 m. rugpjūčio mėnesį Šiaulių VMVT atlikto patikrinimo metu ir 2019 m. gegužės mėnesį neplaninio patikrinimo metu Kelmės VMVT darbuotojai konstatavo, kad gyvūnų gerovės reikalavimai dėl arklio supančiojimo buvo pažeisti – arkliai buvo laikomi, suvaržant gyvūno judėjimo laisvę. Tuo tarpu 2019 m. gegužės mėnesį atlikdami patikrinimą pagal gautą pranešimą dėl supančio arklio Vilniaus VMVT padalinio darbuotojai dėl to neįžvelgė gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimo. Pažymėtina, kad abiejuose paminėtuose patikrinimų aktuose nėra duomenų apie gyvūnų sveikatai ar gerovei padarytą poveikį (žalą) dėl gyvūno judėjimo laisvės suvaržymo (supančiojimo), į kurią apeliuoja VMVT aiškindami (ne)patraukimo atsakomybėn už arklių supančiojimą atvejus. Todėl nėra aišku, kuo remiantis patikrinimo metu buvo sprendžiama, ar konstatuoti pažeidimą, ar ne.

Kadangi sau palankaus sprendimo gyvūnų savininkai ar laikytojai skūsti nesuinteresuoti, VMVT darbuotojų diskrecija savo nuožiūra traktuoti gyvūnų gerovės reikalavimus tiesiogiai sietina su galima korupcijos rizika. Kita vertus, be aprašytų su korupcijos rizika susijusių aspektų, tikrintinų

⁷⁰ VMVT 2019 m. liepos 18 d. raštas Nr. B6-(1.9)-2146 „Dėl pančiojimo reglamentavimo“.

kriterijų neapibrėžtumas, aptakumas galėtų būti panaudotas pažeidėjų naudai, jiems užginčijus patraukimo atsakomybės atvejus teisme.

Todėl manome, kad bendrųjų ūkinių gyvūnų reikalavimų tikslinimas, konkretinimas, jų įgyvendinimą detalizuojančių kriterijų nustatymas ir specializuotų gerovės reikalavimų arkliams reglamentavimas nepaliktų vietos interpretacijai, o nepriežiūros atvejais būtų aišku, kokiais kriterijais vadovaujantis yra vertinama situacija ūkyje.

PASIŪLYMAI VMVT:

1. Tobulinti Bendruosius ūkinių gyvūnų laikymo reikalavimus ir nustatyti aiškius, objektyviai pamatuojamus ar įvertinamus kriterijus, pagal kuriuos inspektavimų metu būtų vertinama vykdomos veiklos atitiktis ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimams. Kriterijus formuluoti taip, kad atliekant patikrinimą ūkyje būtų užtikrintas atitikties gyvūnų gerovės reikalavimams vertinimas nuo paskutinio patikrinimo, bet ne konkrečiu patikrinimo momentu, pvz.:

1.1. Kanopų ir dantų priežiūrai įvertinti kiekvienu atveju prašyti pateikti dokumentus, patvirtinančius šių paslaugų teikimą už laikotarpį nuo paskutinio patikrinimo (pvz., kalvio paslaugų pirkimo, veterinarijos gydytojo pažymas ar pan.).

1.2. Šėrimo organizavimui patikrinti kiekvieno patikrinimo metu įvertinti ūkyje gaminamų ir (ar) perkamų pašarų kiekio atitiktį laikomų gyvūnų poreikiams (pvz., pašarų pirkimo dokumentus)⁷¹.

2. Kartu su ŽŪM ir mokslo įstaigomis pakartotinai apsvarstyti specialiųjų gerovės reikalavimų arklinių šeimos gyvūnų ir galvijų (išskyrus veršelių) parengimo tikslingumą.

3.2.2. Kailinių gyvūnų gerovės reikalavimų laikymosi kontrolė.

Atliekant kailinių gyvūnų ūkių patikrinimus taip pat vertinama atitiktis pirmiau paminėtiems Bendriesiems ūkinių gyvūnų laikymo reikalavimams. Vienas iš reikalavimų, kuris paminėtinas šiame kontekste:

<i>Patikrinimo metu vertintinas kriterijus⁷²</i>	<i>STT įvertinimas antikorupcinio požiūriu</i>
<u><i>Dėl atitikties Ūkinių gyvūnų laikymo reikalavimų 10, 11 punktams:</i></u> Ar registruojami duomenys apie ūkinių gyvūnų gydymą ir gaišimą, saugoma 3 metus ir pateikiama VMVT atsakingam pareigūnui patikrinimo metu?	VMVT atsakingas pareigūnas neturi įrankių objektyviai įvertinti jam teikiamų duomenų tikrumo tais atvejais, kai atskiri gyvūnai neturi savo identifikavimo duomenų (pvz., audinės).

⁷¹ 1.1 ir 1.2 papunkčiuose nurodytų dokumentų buvo prašoma 2020 m. vasario 25 d. ŽGA patikrinimo metu, todėl siūloma priemonė užtikrintų vienodą taikomą praktiką atliekant patikrinimus ir nesietina su administracinės naštos ūkio subjektams didinimu.

⁷² Kokybės sistemos darbo instrukcijos KT-2-4-7-D1 „Žemės ūkio veiklą vykdančių ūkio subjektų kontrolė“.

	Siūlytina reglamentuoti, kokius duomenis VMVT darbuotojas tokiais atvejais turi įvertinti, pvz., atsižvelgiant į gyvūnų skaičių, nurodytą registre, skaičių, nustatytą laikymo vietoje, įvertinti šalutinių gyvūninių produktų kiekius, kailių, pateiktų išdirbimui, kiekius, pateiktų duomenų dėl gaišimo atitiktį realiai situacijai ir pan.
--	--

Be pirmiau išnagrinėtų Bendrųjų ūkinių gyvūnų laikymo reikalavimų, kailinių gyvūnų laikytojai turi laikytis specialiųjų kailiniams gyvūnams nustatytų reikalavimų⁷³. Reikalavimai Kailinių gyvūnų laikymui buvo parengti po FVO⁷⁴ misijos, kurios metu buvo konstatuota, kad Lietuva nėra įgyvendinusi rekomendacijos dėl kailinių gyvūnų gerovės užtikrinimo ūkiuose⁷⁵. Kadangi tai gana paplitusi veiklos rūšis, kuri yra jautri gyvūnų gerovės požiūriu, tai pažymėjo ir Europos konvencijos dėl ūkinės paskirties gyvūnų apsaugos nuolatinis komitetas, buvo nustatyti specialieji gerovės reikalavimai, kurių įgyvendinimo efektyvi kontrolė galima tik turint duomenis apie šių gyvūnų laikytojus.

VMVT duomenimis, 2020 m. sausio 1 d. VMVT registruotos 189 kailinių gyvūnų laikymo vietos. VMVT kontroliuoja, kaip laikytojai ir kiti ūkio subjektai, kuriems taikomi Kailinių gyvūnų laikymo reikalavimai⁷⁶, laikosi šių reikalavimų ir kitų gyvūnų sveikatingumą, gerovę ir apsaugą reglamentuojančių teisės aktų nuostatų.

Susipažinę su paminėtais Kailinių gyvūnų laikymo reikalavimais, neginčydami jų turinio, atkreipėme dėmesį į nustatytų reikalavimų neapibrėžtumą ir dviprasmiškumą, pvz.:

<i>Patikrinimo metu vertintinas kriterijus⁷⁷</i>	<i>STT įvertinimas antikorupciniu požiūriu</i>	<i>Praktinis taikymas VMVT: kas vertinama atliekant patikrinimus vietoje (inspektavimus)</i>
<u><i>Dėl atitikties Kailinių gyvūnų laikymo reikalavimų 10 punktui:</i></u> Ar laikymo vieta įrengta vietovėje, kurioje galimi neigiami	Galimybė subjektyviai vertinti, kas yra minimalus neigiamų aplinkos faktorių poveikis, priklausomai nuo situacijos.	Kiekviena laikymo vieta vertinama individualiai, nes visos laikymo vietos yra skirtingos tiek geografiškai, tiek vietovės atžvilgiu, tiek dėl galimų neigiamų aplinkos veiksnių.

⁷³ Patvirtinti Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2014 m. lapkričio 10 d. įsakymas Nr. B1-970 „Dėl Kailinių gyvūnų laikymo reikalavimų patvirtinimo“.

⁷⁴ Food and Veterinary Office.

⁷⁵ FVO ataskaita ir kiti duomenys. Prieiga internete: https://ec.europa.eu/food/audits-analysis/audit_reports/details.cfm?rep_id=3047.

⁷⁶ Patvirtinti VMVT direktoriaus 2014 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. B1-970.

⁷⁷ Kokybės sistemos darbo instrukcija KT-2-4-6-D5 „Specialiųjų kailinių gyvūnų laikymo reikalavimų kontrolė“.

<p>aplinkos faktoriai kailinių gyvūnų gerovei yra minimalūs?</p>	<p>Nėra aiškiai apibrėžtų ir pamatuojamų kriterijų ar ribinių reikšmių, siūlytina jas apibrėžti. Pvz., minimalus atstumas iki triukšmą keliančių įrenginių, triukšmo lygis ir t. t.</p>	<p>Pažymėtina, kad patikrinimo metu vertinama teisės akte nustatyto reikalavimo atitiktis, kuriame 10 p. nurodytas taip „10. Naujos laikymo vietos turi būti įrengiamos vietovėje, kurioje galimas neigiamas aplinkos faktorių, pvz.: triukšmo, vibracijos, atmosferos taršos, planuojamos vietovės plėtros ir pan., poveikis kailinių gyvūnų gerovei yra minimalus. Projektuojant ir įrengiant laikymo vietą turi būti atsižvelgiama į kailinių gyvūnų skaičiaus didėjimą ir į tai, kad kailiniai gyvūnai būtų laikomi kiek įmanoma natūralesnėje gamtinėje aplinkoje, galinčioje patenkinti tam tikros kailinių gyvūnų rūšies laikymui būdingus poreikius, pvz., prieglobstį nuo nepalankių oro sąlygų ir pan.“</p>
<p><u><i>Dėl atitikties Kailinių gyvūnų laikymo reikalavimų 18 punktui:</i></u></p> <p>Ar yra tinkama patalpa, vieta, įranga sergančių ar sužeistų kailinių gyvūnų apžiūrai, laikymui ir gydymui?</p>	<p>Galimybė subjektyviai vertinti, ar patalpa arba vieta yra tinkama ar ne.</p> <p>Nėra aiškiai apibrėžtų ir pamatuojamų kriterijų ar ribinių reikšmių, galimybė vertinti subjektyvia tikrintojo nuožiūra.</p> <p>Siūlytina sukonkretinti reikalavimus, pvz., būtinas įrengti minimalus tokios paskirties narvų skaičius, priklausomai nuo bendrojo laikomų gyvūnų skaičiaus, minimalus atstumas nuo sveikų gyvūnų laikymo vietų, papildomi reikalavimai patalpai ar įrangai, ar vietos turi būti paženklintos ir pan.).</p>	<p>Pagal Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų 9 p. „Ūkiniais gyvūnais, kurie atrodo nesveiki ar sužeisti, turi būti nedelsiant pasirūpinta ir, jeigu ūkinio gyvūno būklė nepagerėja, turi būti kuo greičiau kreipiamasi į veterinarijos gydytoją. Prireikus nesveiki ar sužeisti ūkiniai gyvūnai atskiriami ir (ar) patalpinami atskiroje patalpoje (vietoje) <...>“ – tinkama atskira vieta yra artima įprastinei laikymo vietai, kad gyvūnas nepatirtų nereikalingo streso, atsižvelgiant į gyvūno fiziologinius poreikius (ligos, sužeidimo ir kito negalavimo požymius), nes į ją talpinamas sergantis gyvūnas ir atitinkamai juo rūpinamasi, suteikiama pagalba, jeigu reikia, skiriamas atitinkamas gydymas ir kt.</p>

<p><u>Dėl atitikties Kailinių gyvūnų laikymo reikalavimų 20 punktui:</u></p> <p>Ar patalpos, kuriose nužudytiems kailiniams gyvūnams lupami kailiai, įrengtos pakankamai toli nuo kailinių gyvūnų laikymo įrangos?</p>	<p>Galimybė subjektyviai vertinti, ar atstumas yra pakankamai toli, ar nepakankamai.</p> <p>Nėra aiškiai apibrėžtų ir pamatuojamų kriterijų ar ribinių reikšmių (pvz., minimali atstumo reikšmė).</p> <p>Ar trikdo ar netrikdo laikomų gyvūnų patalpos, kuriose nužudytiems gyvūnams lupami kailiai, sprendžiama individualiai.</p> <p>Siūlytinai nustatyti aiškias sąlygas ir (ar) atstumą (pvz., šios vietos yra už ūkyje laikomų gyvūnų matomumo zonos ribų, yra užtvertos nuo laikomų gyvūnų (taip ar ne), minimalus atstumas, jei šios zonos yra užtvertos ir minimalus atstumas, jei nėra užtvertos ir t. t.</p>	<p>Vertinimas individualus.</p> <p>Reikalavimų 20 punkte pakankamai aiškiai nurodyta, kad „20. Patalpos, kuriose nužudytiems kailiniams gyvūnams lupami kailiai, turi būti įrengtos pakankamai toli nuo laikymo įrangos, kuriose laikomi kailiniai gyvūnai, kad jų netrikdytų.“</p>
<p><u>Dėl atitikties Kailinių gyvūnų laikymo reikalavimų 22 punktui:</u></p> <p>Ar kailinius gyvūnus prižiūri pakankamas skaičius asmenų, žinančių laikomų kailinių gyvūnų fiziologinius poreikius, galimus elgsenos pokyčius, priežiūros ypatumus, gebančių įvertinti kailinių gyvūnų laikymo sąlygų tinkamumą kailinių gyvūnų sveikatos ir gerovės atžvilgiu?</p>	<p>Nėra konkrečių reikalavimų personalo skaičiui, priklausomai nuo VMVT paminėtų faktorių (pvz., personalo skaičiaus priklausomybė nuo laikomų gyvūnų rūšies ar skaičiaus).</p> <p>Kaip vertinama personalo kompetencija patikrinimo metu, neregamentuota (pvz., turimas išsilavinimas, kvalifikacijos patvirtinimai, testavimas atliekant patikrinimą ar pan.).</p> <p>Galimybė subjektyviai įvertinti personalo skaičiaus ir jų turimos kompetencijos atitiktį teisės aktų reikalavimams.</p> <p>Kaip ir ūkinių gyvūnų reikalavimų patikrinimo atvejais laikomės nuomonės, kad šio kriterijus neatitikimas turėtų būti nustatomas tik tais atvejais, jei ūkyje randami netinkamai prižiūrimi gyvūnai. Taip būtų sumažinta tikrintojų diskrecija,</p>	<p>Darbuotojų skaičius priklauso nuo laikomų gyvūnų rūšies, skaičiaus, amžiaus, paskirties (veisimui, kailiams), naudojamos laikymo, šėrimo, girdymo įrangos, sezoniškumo ir kt. faktorių, kad gyvūnus laiku apžiūrėtų, įvertintų bendrą jų elgseną, sveikatą (<i>esant poreikiui individualiai</i> įvertintų papildomos priežiūros (pvz., dėl sveikatos problemų) reikalaujančius gyvūnus), laiku pateiktų pašarą ir atliktų kitus su gyvūnų laikymu, priežiūra susijusius veiksmus. Neigiamai vertinama, jeigu nustatoma gyvūnų nepakankamos priežiūros atvejų ir laikytojas patvirtina faktą, kad dėl darbuotojų stygiaus nespėjo atlikti vienokių ar kitokių su gyvūnų priežiūra susijusių veiksmų.</p> <p>Gyvūnų laikymas yra labai atsakinga veikla, todėl darbuotojų kompetencija yra labai aktuali.</p>

	kartu nepašalinant reikalavimo įvertinimo.	Reikalavimų IV skyriuje nurodyta, ką turi žinoti ir išmanyti atlikti gyvūnų laikytojai ir (ar) prižiūrintys asmenys.
<p><u><i>Dėl atitikties Kailinių gyvūnų laikymo reikalavimų 23 punktui:</i></u></p> <p>Ar visi kailiniai gyvūnai tikrinami ne mažiau kaip vieną kartą per dieną?</p>	<p>Patikrinimo metu įvertinti, kiek kartų realiai apžiūrimi gyvūnai, neįmanoma. Egzistuoja galimybė vertinti atitiktį šiam reikalavimui savo nuožiūra.</p> <p>Atsižvelgiant į VMVT pateiktą išaiškinimą, siūlytina atitinkamai tikslinti reglamentavimą ir nustatyti, kad atitiktis šiam reikalavimui vertinama, atsižvelgiant į ūkyje laikomų gyvūnų sveikatos būklę, detalizuoti, kokiais atvejais žymima neatitiktis.</p>	<p>Įvertinti nėra sudėtinga, atsižvelgiant į laikomų gyvūnų sveikatos būklę, jų fiziologiją, gyvūnų gyvenamosios aplinkos būklę, aprūpinimą pašaru, vandeniui, pvz., jeigu tikrinimo metu nustatoma narve pradėjusi irti gyvūno gaisena; gyvūnai apsikandžioję ir žaizdų kraštuose prasidėjusi audinių granuliaciniai procesai, tačiau negydoma; gyvūnai godžiai ėda paduotą pašarą, kailis suteptas ekskrementais ir kt. konkrečiai gyvūnų rūšiai būdingi požymiai.</p>
<p><u><i>Dėl atitikties Kailinių gyvūnų laikymo reikalavimų 33 punktui:</i></u></p> <p>Ar aplinkos temperatūra, oro apykaita, santykinis drėgnis ir dujų bei dulkių kiekis nekenkia kailinių gyvūnų sveikatai ir gerovei?</p>	<p>Reikalavimas deklaratyvus, neįgyvendinamas.</p> <p>Nėra aiškiai apibrėžtų ir pamatuojamų kriterijų ar ribinių reikšmių, pagal ką turėtų būti vertinama patikrinimo metu.</p> <p>Siūlytina detalizuoti tiek, kiek objektyviai tai įmanoma padaryti, pvz., nustatyti atsižvelgiant, į kokius požymius žymima neatitiktis šiam reikalavimui, kokiais atvejais turi būti kreipiamasi į mokslo įstaigas ir t. t.</p>	<p>Nėra nustatyti ir patvirtinti konkretūs parametrai – ši nuostata perkelta iš Europos konvencijos rekomendacijos, tačiau, esant įtartiniems atvejams, yra galimybė kreiptis į mokslo įstaigas (pvz., Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Veterinarijos akademijos Gyvūnų gerovės centrą) ar pasinaudoti kitų mokslo institucijų atliktų tyrimų duomenimis dėl kenksmingų medžiagų, aplinkos sąlygų vertinimo. Kailinių gyvūnų laikymui nėra nustatytų toksiškų dujų koncentracijos parametrų nei ES lygiu, nei nacionaliniu lygiu, nei kitose ES šalyse narėse, nes daugeliu atveju (išskyrus gyvūnų rūšis, kurių laikymui reikalingos specialiosios temperatūrinės sąlygos) kailiniai gyvūnai laikomi natūraliomis gamtinėmis sąlygomis.</p>

<p><u><i>Dėl atitikties Kailinių gyvūnų laikymo reikalavimų 46.1 papunkčiui:</i></u></p> <p>Ar narvai pastatyti pakankamai aukštai, o tarpai po narvais padengti nuotekas sugeriančiomis ir leidžiančiomis lengvai pašalinti ekskrementus, medžiagomis arba įrengta nuotekų surinkimo ir pašalinimo sistema?</p>	<p>Galimybė subjektyviai vertinti, ar aukštis pakankamas, ar nepakankamas, atitinkamai paliekama galimybė piktnaudžiauti.</p> <p>Nėra aiškiai apibrėžtų ir pamatuojamų kriterijų ar ribinių reikšmių (pvz., konkrečių minimalių aukščio reikšmių ar ribų).</p> <p>Siūlytina nustatyti minimalius reikalavimus aukščiui, kai yra įrengta automatinė įranga ir kai tokios įrangos ūkyje nėra ir valymas atliekamas rankiniu būdu.</p>	<p>Pakankamas aukštis vertinamas atsižvelgiant į tai, kad po narvais kaupiasi ekskrementai, kuriuos reikia reguliariai pašalinti (atsižvelgiant į naudojamą susirinkimo sistemą), grunto paviršiaus po narvais priežiūra, lauke laikomi gyvūnai lyjant lietui gali būti aptaškyti nuo stoginių bėgančio lietaus vandens, per žemai/aukštai pastatyti narvai sukelia keblumus apžiūrėti, tikrinti gyvūnus, juos pašerti, išimti iš narvų ir kt.</p>
---	--	--

Vertintina, kad toks reglamentavimas sudaro palankias sąlygas korupcinėms apraiškoms pasireikšti tiek atliekant kailinių gyvūnų laikytojų registravimą, tiek ir vykdant kailinių gyvūnų ūkių inspektavimus.

Gerovės reikalavimai labiau vertinti kaip deklaratyvūs, sunkiai objektyviai pamatuojami teiginiai, kurių įgyvendinimo užtikrinimui būtinas konkrečių vertinimo kriterijų nustatymas. Atliekamų procedūrų skaidrumui bei vientisumui šalies mastu užtikrinti būtina atitinkamai detalizuoti kontrolinius tikrinimo klausimus konkrečiais kriterijais, minimaliai sumažinant ar apskritai nepaliekant tikrintojui galimybės interpretuoti tam tikrų reikalavimų savo subjektyvia nuožiūra. Kaip matosi iš pirmiau pateiktos lentelės, VMVT dažniausiai gali išvardinti konkrečius kriterijus (aplinkybes), pagal kuriuos atliekant inspektavimus *turėtų būti* atliekamas šių reikalavimų laikymosi vertinamas, tad siūlome atitinkamai patikslinti klausimynus. Priešingu atveju VMVT darbuotojams suteikta nepagrįstai plati diskrecijos teisė neužtikrins šalyje nei gyvūnų gerovės reikalavimų tinkamo įgyvendinimo, nei prisidės prie VMVT korupcijai atsparios aplinkos kūrimo.

Susipažinę su VMVT pateiktais kailinių gyvūnų ūkių patikrinimų dokumentais⁷⁸, atkreipėme dėmesį, kad 2019 metais buvo aktyviau pradėtas vykdyti kailinių gyvūnų laikytojų tikrinimas planine tvarka: visi kailinių gyvūnų laikytojai planine tvarka 2019 metais turėjo būti patikrinti 2 kartus: kanadinių audinių žudymo metu (kovo, spalio, lapkričio mėnesiais) ir kanadinių audinių jaunikių

⁷⁸ Pažymėtina, kad VMVT teritorinių padalinių metiniai valstybinės kontrolės planai viešai neskelbiami, vadovaujantis reglamento (EB) Nr. 882/2004 3 straipsnio 2 dalimi, Maisto įstatymo 11 straipsnio 3 dalimi, Veterinarijos įstatymo 19 straipsnio 1 dalimi, Viešojo administravimo įstatymo 43 straipsniu.

nujunkymo metu (gegužės, birželio mėnesiais). 2018 metais buvo nustatytas retesnis periodiškumas: kartą per metus (kanadinių audinių žudymo metu) ir 50 proc. kanadinių audinių laikymo vietų jaunikių nujunkymo metu. VMVT aktyviai reagavo į viešojoje erdvėje⁷⁹ paskelbtus įrašus apie galimai šiurkščius kailinių gyvūnų laikymo reikalavimų pažeidimus: buvo inicijuoti kailinių gyvūnų ūkių patikrinimai⁸⁰.

Susipažinę su informacija apie VMVT teritorinių padalinių 2018–2019 metais atliktais kailinių gyvūnų laikytojų vietų patikrinimais, nustatėme, kad keliolika kailinių gyvūnų laikytojų 2018–2019 metais nebuvo tikrinti⁸¹, tačiau visi jie veiklos tuo laikotarpiu nevykdė. 2018–2019 metais netikrintų kailinių gyvūnų ūkių nenustatyta.

Ūkiai, kuriuose užfiksuojami pažeidimai, pasak VMVT, įtraukiami į didesnės rizikos grupę, jų kontrolė vykdoma dažniau⁸². Pažymėtina, kad kailinių gyvūnų ūkiams rizikingumo vertinimo sistema nenustatyta, atitinkamai kailinių gyvūnų ūkių, kuriuose nustatyti pažeidimai, dažnesnio tikrinimo privalomumas taip pat nenustatytas.

PASIŪLYMAS VMVT:

1. Tobulinti Kokybės sistemos darbo instrukciją KT-2-4-7-D1 „Žemės ūkio veiklą vykdančių ūkio subjektų kontrolė“ ir Kokybės sistemos darbo instrukciją KT-2-4-6-D5 „Specialiųjų kailinių gyvūnų laikymo reikalavimų kontrolė“: nustatyti aiškius, objektyviai pamatuojamus ar įvertinamus kriterijus, pagal kuriuos inspektavimų metu turės būti vertinama vykdomos veiklos atitiktis kailinių gyvūnų gerovės reikalavimams, atsižvelgiant į šios analizės išvadoje pateiktas rekomendacijas.

2. Siekiant efektyvesnės kailinių gyvūnų laikytojų priežiūros, apsvarstyti galimybę įdiegti rizikingumo vertinimo sistemą.

3.3. Neefektyvus patraukimo atsakomybėn už gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimus mechanizmas.

Analizuodami gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidėjams taikytų poveikio priemonių statistiką, nustatėme, kad 2018 metais buvo pasiūlyti 28 administraciniai nurodymai ir surašyti 46 protokolai už ANK 346 straipsnio⁸³ pažeidimus, priskirtus VMVT kompetencijai, 2019 metais – 28 nurodymai ir 38 protokolai. Už gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimus (ANK 346 straipsnio 1 dalis) paprastai surašomi

⁷⁹ Prieiga internete: <https://www.delfi.lt/letena/gyvunu-teises/kraupus-vaizdai-is-lietuvos-fermu-stai-koki-pragara-turi-iskesti-bejegiai-zvereliai.d?id=78830133#>.

⁸⁰ VMVT direktoriaus 2018 m. rugpjūčio 22 d. įsakymas Nr. B4-554 „Dėl kailinių gyvūnų laikymo vietų neplaninių patikrinimų“.

⁸¹ Klaipėdos, Kretingos, Šilutės, Marijampolės, Rokiškio, Šiaulių, Radviliškio ir Pakruojo rajonuose.

⁸² Prieiga internete: <https://www.delfi.lt/agro/ukio-praktika-patarimai/zum-del-gyvunu-geroves-pazeidimu-tukstanciai-skundu.d?id=79200033>.

⁸³ Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo ir kitų gyvūnų gerovės ir apsaugos, atskirų rūšių gyvūnų ženklinimo ir registravimo reikalavimus reglamentuojančių teisės aktų pažeidimas.

administraciniai nurodymai ir skiriama pusė minimalios baudos, tai yra 15 eurų. Tad akivaizdu, kad investuoti į gyvūnų gerovės reikalavimų įgyvendinimą, pvz., naujos įrangos įsigijimą ir atnaujinimą, patalpų remontą, gyvūnų veterinarinę priežiūrą, ekonomiškai nenaudinga – galima bauda dažniausiai bus mažesnė, nei tikėtinos išlaidos, juolab neretai skiriami tik įspėjimai.

Pvz., VMVT 2018–2019 metais atliko 14 neplaninių patikrinimų pas Lazdijų rajone gyvenantį arklius laikantį ūkininką. Nors šio ūkininko veikla į gyvūnų globos organizacijų ir VMVT akiratį pateko jau nuo 2013 metų, o nuo 2013 metų ūkis tikrintas 6 kartus, skirtos 3 administracinės nuobaudos (įspėjimai), 2018 metais šiam ūkininkui vėl paskirta administracinė nuobauda – *įspėjimas*. Vėliau 2018 metais teismas⁸⁴ dėl žiauraus elgesio su gyvūnais ūkininkui vėl skyrė *įspėjimą*, VMVT sprendimo neskundė.

Arklius laikančios ūkininkės, gyvenančios Panevėžio rajone, ūkis pradėtas tikrinti 2016 metais, gavus skundą. Patikrinimo metu buvo nustatyti gyvūnų gerovės pažeidimai, paskirtos baudos. 2018–2019 metais veikla buvo patikrinta 3 kartus, vėl nustatyti gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimai. Paskutiniu metu laikytoja Panevėžio VMVT inspektorių bei Nacionalinės mokėjimo agentūros darbuotojų į savo ūkį nebeįsileidžia, neatsiliepia nei į telefono skambučius, nei į registruotus laiškus. Gyvūnai pas ūkininkę, klausimo dėl gyvūnų konfiskavimo VMVT nekėlė.

3.3.1. Skirtinga patraukimo kailinių gyvūnų laikytojų už padarytus gyvūnų gerovės pažeidimus praktika, veikla neišregistruojama net žiauraus elgesio su gyvūnais atvejais.

2018 metų rugpjūtį VMVT, reaguodama į žiniasklaidoje paskelbtą informaciją⁸⁵ apie visuomeninių organizacijų užfiksuotus galimus gyvūnų gerovės kailinių žvėrelių laikymo vietose pažeidimus, inicijavo neplanines patikras įtarimų sukėlusiuose ūkiuose. VMVT duomenimis, šių ūkių patikrinimų metu rimtų gyvūnų gerovės pažeidimų neužfiksuota. Pavyzdžiui, viename ūkyje, kuriame laikoma 15 tūkšt. gyvūnų, rasta dešimt vienetų 2 centimetrais per siaurų narvų. Kitame ūkyje, kur laikoma 26 tūkšt. gyvūnų, rastos dvi apsikandžiosios audinės, kurios gydomos atskirtos nuo kitų, bei trys narvai, neatitinkantys reikalavimų. Dar kitame ūkyje, kur laikoma 18 tūkšt. gyvūnų, pažeidimų nėra, bet 19 gyvūnų dėl apsikandžiojimų patalpinti gydymui skirtoje zonoje. Kol kas tai – griežčiausios pastabos⁸⁶.

⁸⁴ Prieiga internete:

<https://www.manoukis.lt/naujienos/gyvenimas-toks/teismas-neateme-arkliu-ukininko-veterinaru-kaltinto-ziauriu-elgesiu>.

⁸⁵ Prieiga internete: <https://www.youtube.com/watch?v=cMLMHLfOSDo>.

⁸⁶ Prieiga internete: <https://manoukis.lt/naujienos/gyvenimas-toks/zvereliu-augintojai-kreipesi-i-generaline-prokuratura>.

Susipažinę su atsitiktinės atrankos būdu vertinimui pasirinktais kailinių gyvūnų ūkių patikrinimų dokumentais, nustatėme, kad VMVT taiko skirtingą patraukimo atsakomybės praktiką už identiškus pažeidimus. Nors Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 4 straipsnyje aiškiai nustatyta, kas laikoma žiauriu elgesiu su gyvūnais, gyvūnų laikymas jų rūšies, amžiaus, fiziologijos ir elgesio neatitinkančiomis teisės aktuose nustatytais sąlygomis bei netinkamų, žalingų gyvūnų laikymo, priežiūros ar darbo įrenginių taikymas gyvūnams, VMVT tokie veiksmai ne visada buvo kvalifikuoti kaip žiauraus elgesio su gyvūnais atvejai.

Pvz., nustačius netinkamo dydžio narvus ūkiuose vienais atvejais gyvūnų savininkai ar laikytojai buvo traukiami atsakomybės pagal ANK 346 straipsnio 1 dalį – tai yra už gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimus, kitais atvejais pagal ANK 346 straipsnio 16 dalį – už žiaurų elgesį su gyvūnais, pvz.:

<i>Subjekto veiklos įregistravimo data⁸⁷</i>	<i>Informacija apie patikrinimų rezultatus ir patraukimą atsakomybės.</i>
2016-05-06	2018-08-23 patikrinimo metu nustatyta, kad dalis kailinių žvėrelių laikomi per mažo pločio narveliuose, pažeidžiant Kailinių gyvūnų laikymo reikalavimų 47 punktą. Nubaustas pagal 346 st. 1 d. – Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo ir kitų gyvūnų gerovės ir apsaugos, atskirų rūšių gyvūnų ženklavimo ir registravimo reikalavimus reglamentuojančių teisės aktų pažeidimai, paskirta 15 eurų bauda.
2015-06-23	2018-08 keliuose narvuose buvo laikoma 6–8 atjunkyti kanadinių audinių jaunikliai, nors pagal narvų plotą juose būtų galima laikyti iki 4 kanadinių audinių jauniklių, rastas vienas nuo kitų gyvūnų neatskirtas kanadinės audinės jauniklis gyjančia žaizda galvos srityje. Taip pat nustatyta, kad kailinių laikymo vietoje nenušienauta žolė, laikoma daug nenaudojamų daiktų, įrangos, po narvais susikaupęs didelis kiekis mėšlo, veisiasi vabzdžiai. 2019-06-20 Nustatyti pažeidimai: Patikrinimo metu suskaičiuotos 103 įvairaus amžiaus sužalotos audinės. Nustatyta, kad 38 sužalotos audinės neatskirtos nuo sveikų. Rasta vienos audinės gaisena nugrauzta galva. Nepaženklintos sergantiems, sužeistiems gyvūnams laikyti skirtos vietos. Tarp mėšlo kaupimo takų susikaupusios srutos – sudaromos sąlygos veistis kenkėjams. Tvorą nuo miško pusės neaptverta (nuimta). II kategorijos šalutinių gyvūninių produktų (toliau – ŠGP) saugojimui skirti konteineriai nepaženklinti, paženklinta tik II kategorijos ŠGP laikymo vieta, netinkamai paženklintas II kategorijos ŠGP laikymo šaldiklis. Nubaustas pagal 346 st. 1 d. – Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo ir kitų gyvūnų gerovės ir apsaugos, atskirų rūšių gyvūnų ženklavimo ir

⁸⁷ Informacija apie subjektų pavadinimus ir adresus pateikta VMVT.

	registravimo reikalavimus reglamentuojančių teisės aktų pažeidimai, paskirta 15 eurų bauda.
2015-11-09	2019-06-25 Trūkumų nenustatyta. 2019-10-08 Veikla verstis neuždrausta, pagal gautą skundą patikrinus – skundas pasitvirtino, kad laikomos kanadinės audinės <i>per mažuose narvuose</i> . Nubaustas pagal 346 st. 16 d. – žiaurus elgesys su gyvūnais.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 15 punktą gyvūnų laikymas jų rūšies, amžiaus, fiziologijos ir elgsenos neatitinkančiomis teisės aktuose nustatytais sąlygomis yra žiaurus elgesys su gyvūnais. Tačiau 2018-2019 metais ūkininkams, per mažuose narvuose laikiusiems kailinius gyvūnus, pavyko išvengti atsakomybės už žiaurų elgesį su gyvūnais.

Nevienoda patraukimo atsakomybėn praktika vertintina kaip veiksnys, tiesiogiai sietinas su korupcijos rizika: egzistuojančia galimybe susitarti dėl švelnesnės atsakomybės taikymo.

Nuo 2020 m. galioja Aprašo 37^{4.7} papunktis, pagal kurį veiklos įregistravimas turi būti panaikinamas, jeigu nustatomi teisės aktų, reglamentuojančių gyvūnų sveikatą ir gerovę, pažeidimai, kurie kelia grėsmę žmonių ar gyvūnų sveikatai. Iki 2020 m. pagal Aprašo 36.4 papunktį veiklos įregistravimas turėjo būti panaikinamas, jei tik buvo nustatomi pažeidimai, kurie kėlė grėsmę žmonių ar gyvūnų sveikatai. Analizuojamuoju laikotarpiu nei vienu atveju kailinių gyvūnų laikytojų veiklos įregistravimas nebuvo panaikintas šiuo pagrindu net ir tais atvejais, kai laikytojams buvo taikyta atsakomybė už žiaurų elgesį su gyvūnais. Laikomės nuomonės, kad žiaurus elgesys su gyvūnais visada kelia grėsmę jų sveikatai. Pvz., Šiaulių rajone gyvenantis ūkininkas buvo patrauktas atsakomybėn pagal Administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 346 str. 16 dalį (žiaurus elgesys su gyvūnais), Kėdainių r. gyvenantis ūkininkas taip pat buvo patrauktas administracinėn atsakomybėn už žiaurų elgesį su gyvūnais, tačiau šių asmenų veiklos įregistravimai panaikinti nebuvo ir jie toliau vykdė su gyvūnų laikymu susijusią veiklą.

Šios analizės kontekste svarbu paminėti, kad pagal galiojantį reglamentavimą asmens patraukimas atsakomybėn už nustatytus gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimus, žiaurų elgesį su gyvūnais, pažeidimų pakartotinumą, gyvūnų konfiskavimo atvejai praeityje neturi jokios reikšmės išduodant veterinarinį patvirtinimą ar įregistruojant subjektų naują veiklą, kuri bus susijusi su gyvūnais, jų laikymu, veisimu ir t. t.

PASIŪLYMAI VMVT:

1. Užtikrinti vienodą patraukimo administracinę atsakomybę praktiką už gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimus:

1.1. Apibrėžti, kurie gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimai turi būti kvalifikuojami kaip žiaurus elgesio su gyvūnais atvejais, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 4 straipsnio nuostatas (pvz., įrangos, skirtos gyvūnams laikyti, nustatytų reikalavimų neatitikimas ir t. t.).

1.2. Užtikrinti, kad visais atvejais asmenys, padarę panašaus pobūdžio ir masto pažeidimus, būtų patraukti lygiavertėn atsakomybę, įskaitant veterinarinio patvirtinimo ar veiklos įregistravimo panaikinimą, kai asmuo patraukiamas atsakomybę už žiaurų elgesį su gyvūnais.

1.3. Nustatyti (reglamentuoti teisės aktu, parengti sprendimų priėmimo gaires, pavyzdinius sąrašus ar kt.) aiškią VMVT darbuotojų veiksmų ir priimamų sprendimų seką pagal iš anksto apibrėžtus kriterijus (pagal gyvūnų rūšis, jų veisimo ir laikymo tikslus, pažeidimo mastą, pobūdį, padarinius, paplitimą konkrečiame ūkyje, pakartotinumą ir t.t.), įskaitant, bet neapsiribojant, atvejus, kada turi būti konstatuojamas žiaurus elgesys su gyvūnais, naikinamas veterinarinis patvirtinimas ar veiklos įregistravimas.

2. Tobulinti Aprašą ir nustatyti, kad veterinarinis patvirtinimas negali būti išduodamas, o veikla įregistruojama, jei asmuo buvo trauktas atsakomybę už gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimus ir (ar) žiaurų elgesį su gyvūnais, taip pat reglamentuoti, VMVT nuomone, protingus terminus nuo patraukimo atsakomybę šiais pagrindais momento, kuriam pasibaigus šis draudimas nebūtų taikomas.

3.3.2. Gyvūnų perdavimas laikinai globaliai ir konfiskavimas inicijuojamas VMVT darbuotojų nuožiūra.

Iš gyvūnų savininkų ar laikytojų, kurie kankina gyvūnus, žiauriai su jais elgiasi, teismo sprendimu gyvūnai gali būti konfiskuojami Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka. Kol teismas priims sprendimą ar įsiteisės teismo sprendimas dėl gyvūno konfiskavimo, savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotas asmuo, dalyvaujant VMVT gydytojui ir policijos pareigūnui, jeigu būtina užtikrinti viešąją tvarką, turi paimti tokį gyvūną ir perduoti jį gyvūnų globėjui ar kitokiu būdu užtikrinti tinkamą gyvūno laikymą⁸⁸. Vadovaujantis ANK 346 str. 20 dalimi, už šio straipsnio 1–10, 16–19 dalyse

⁸⁸ Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 4 str. 4 ir 5 dalys.

numatytus administracinius nusižengimus **gali būti** taikomas gyvūnų konfiskavimas. Turto, kuriam pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus privaloma teisinė registracija, konfiskavimą gali skirti tik teismas⁸⁹.

2018–2019 metais VMVT 2 kartus: 2018 m. Lazdijų VMVT ir 2019 metais Marijampolės VMVT perdavė medžiagą nagrinėti teismams dėl gyvūnų konfiskavimo už ANK 346 straipsnio pažeidimus⁹⁰, nors žiauraus elgesio su gyvūnais atvejų buvo nustatyta žymiai daugiau.

VMVT teigimu, nustačius žiauraus elgesio su gyvūnais ir jų kankinimo atvejus siekiama skubiai paimti gyvūnus iš netinkamų laikymo sąlygų (juos išgelbėti), laikinai, iki teismo ar kitos administracinį nusižengimą nagrinėjančios institucijos (jeigu bus priimtas Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo keitimas) nutarimo konfiskuoti gyvūnus, juos įkurdinti tinkamomis sąlygomis, tačiau susiduriama su problemomis:

- Šiuo metu nėra sukurto mechanizmo, kuris leistų VMVT vykdyti šias funkcijas efektyviai. Savivaldybių administracijos ir VMVT nevaldo gyvūnų laikymo patalpų, į kurias, esant poreikiui, būtų patalpinti gyvūnai ir jiems suteikiama reikiama priežiūra. Pvz., paprastai gyvūnų globėjai, su kuriais savivaldybių administracijos yra sudariusios sutartis, galėtų priimti laikinai globai gyvūnus augintinius, bet ne ūkinius gyvūnus, tad praktiškai nėra subjektų, kurie galėtų vykdyti ūkinių gyvūnų laikinąją globą. Taip pat neišspręstas klausimas dėl tolesnio ūkinių gyvūnų likimo, pvz., panaikinus įregistravimą verstis kailinių gyvūnų laikytojo veikla.

- Nors ir Vyriausybės 2004 m. gegužės 26 d. nutarimu Nr. 634 nustatyta VMI funkcija apskaityti, tvarkyti ir t. t. konfiskuotą turtą, tačiau VMI taip pat neturi patalpų, transporto, kompetentingo personalo, galinčio prižiūrėti gyvūnus, įvertinti jų tinkamumą realizacijai ir t. t., todėl atsisako perimti gyvūnus. Geriausiu atveju VMI nurodo valstybės rinkliavų sąskaitą už realizuotus gyvūnus gautų lėšų pervedimui. Kiekvienu atveju VMVT su VMI sprendė klausimus ir priėmė sprendimus individualiai.

- VMVT kreipiantis į teismą dėl gyvūnų konfiskavimo nevalia gyvūnus palikti netinkamose sąlygose (reikia juos išgelbėti) ir perduoti laikinai globai, tačiau kreipimosi į teismą metu nežinomas teismo sprendimas, todėl kyla rizika (teismui priėmus sprendimą, pvz., netenkinamas VMVT prašymas – gyvūnai nekonfiskuojami), kad po teismo sprendimo gyvūnus teks grąžinti savininkui, padengti laikinosios globos išlaidas bei savininkui moralinę, advokato ar kitokią kompensaciją, jeigu tokios pareikalautų.

⁸⁹ ANK 29 str. 1 d.

⁹⁰ 2019-02-14 aktas Nr.40S-(40.5.)-17.

- Šiuo metu yra prieštaravimas tarp ANK ir Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo nuostatų⁹¹.

Pažymime, kad visos šios objektyviai egzistuojančios problemos taip pat sudaro palankią aplinką korupcinėms apraiškoms pasireikšti: pasielgti savo nuožiūra, tai yra inicijuoti gyvūnų konfiskavimo procedūrą ar jos neinicijuoti, priklausomai nuo VMVT darbuotojo ir ūkininko santykių ar susitarimo, ar kitų aplinkybių.

Pvz., detaliau susipažinus su informacija apie vieną iš ūkių⁹², nustatyta, kad keli ūkyje laikyti gyvūnai Žirgų globos asociacijai (ŽGA) buvo perduoti jau labai blogos sveikatos būklės, dėl to juos teko nugaišinti. 2018 m. balandžio 12 d. VMVT darbuotojas, daug kartų atlikęs šio ūkio patikrinimus, elektroniniu paštu kreipėsi į ŽGA atstovus ir nurodė, kad kaip vieną iš situacijos šiame ūkyje sprendimo būdu mato arklių skaičiaus mažinimą, vietoj konfiskavimo inicijavimo siūlo paieškoti potencialių arklių pirkėjų. Tad kyla klausimas, kieno interesams šioje situacijoje atstovauja VMVT darbuotojas ar VMVT, kontroliuojančios gyvūnų gerovės reikalavimų laikymąsi Lietuvoje, ar ūkininko.

Priklausomai nuo žiaurios elgesio pasekmių, turi būti pradėta administracinė teisena arba ikiteisminis tyrimas. Pažymėtina, kad galimybė savo nuožiūra vilkinti asmeniui nepalankaus sprendimo priėmimą sietina su galima korupcijos rizika. Pvz., vengti kreiptis į kompetentingas institucijas dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, siekiant padėti ūkininkams išvengti griežtesnės atsakomybės.

Pvz., plačiai visuomenėje nuskambėjusi badu marintų arklių istorija⁹³ atskleidžia, kad yra galimybė pasielgti savo nuožiūra, vilkinti sprendimų priėmimą, kai nesant efektyvių gyvūnų gerovės pažeidimų užkardymo priemonių sudaromos sąlygos itin neigiamiems padariniams atsirasti.

2018 m. balandžio 5 d. ŽGA apie gyvūnų nepriežiūrą pirmiau paminėtame ūkyje oficialiu raštu informavo VMVT. Tačiau į kompetentingą instituciją dėl ikiteisminio tyrimo dėl žiauraus elgesio su gyvūnais šiame ūkyje pradėjimo tuo metu VMVT nesikreipė.

⁹¹ ANK 29 str. 1 d. nurodyta, kad turto konfiskavimas yra administracinio poveikio priemonė, kurią kartu su administracine nuobauda gali skirti teismas ar administracinio nusižengimo byla ne teismo tvarka nagrinėjanti institucija (pareigūnas). ANK 614 str. 1 d. 1 p. nurodyta, kad teismas nagrinėja administracinių nusižengimų, už kuriuos pagal šio kodekso specialiosios dalies straipsnio ar straipsnio dalies sankciją numatyta bauda, kurios maksimalus dydis viršija vieną tūkstantį penkis šimtus eurų, bylas arba administracinių nusižengimų, už kuriuos pagal šio kodekso specialiosios dalies straipsnį gali būti skiriamas (arba privaloma skirti) turto, kuriam pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus privaloma teisinė registracija, konfiskavimas, bylas.

Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 4 str. 4 d. nurodyta:

„4. Iš gyvūnų savininkų ar laikytojų, kurie kankina gyvūnus, žiauriai elgiasi su jais, teismo sprendimu gyvūnai gali būti Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka konfiskuojami.“

⁹² Prieiga internete: <http://www.zga.lt/news?id=72#page>.

⁹³ Prieiga internete: <https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2013/04/05/news/arkliu-gelbetoju-kosmaras---merdinciu-kumeliuku-akys-5048517/>.

Šiuo metu VMVT siekia pašalinti prieštaravimus tarp ANK ir Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo nuostatų. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2020 m. vasario 12 d. nutarimu Nr. 131 pritarė Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 3, 4, 8, 20 ir 21 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektui ir pateikė Lietuvos Respublikos Seimui. Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo pakeitimo projekte numatytas 4 straipsnio 4 dalies pakeitimas: „Iš gyvūnų savininkų ar laikytojų, kurie kankina gyvūnus, žiauriai elgiasi su jais, teismo sprendimu gyvūnai gali būti Lietuvos Respublikos teisės aktų administracinių nusižengimų kodekso ar Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso nustatyta tvarka gyvūnai gali būti konfiskuojami“. Pritarus nurodytam įstatymo pakeitimui VMVT ar kita institucija (Policija, Aplinkos ministerijos pavaldžios institucijos), kurios kompetencijai yra priskirta pradėti administracinę teiseną pagal ANK 346 straipsnį, būtų įgaliotos traukiant asmenį administracinę atsakomybę pagal ANL 346 str. numatytą pažeidimą, spręsti administracinės poveikio priemonės – turto konfiskavimo (pagal ANK 346 str. 20 d.) taikymo klausimą.

Siekiant nutraukti gyvūnų kančias, iš gyvūno savininko ar laikytojo paimtas suluošintas ar sunkiai sergantis gyvūnas, neprašant gyvūno savininko ar laikytojo sutikimo, veterinarijos gydytojo sprendimu gali būti nugaišinamas. Gyvūno laikinosios globos, gydymo, laikymo, nugaišinimo ar gaišenos tvarkymo išlaidas atlygina gyvūno savininkas ar laikytojas⁹⁴. Turimais duomenimis, dėl gyvūnų laikinosios globos, gydymo, laikymo išlaidų atlyginimo iš gyvūnų savininkų ar laikytojų, dėl kurių kaltės ši žala atsirado, į teismus kreiptasi nebuvo⁹⁵. Manome, kad išlaidų, susijusių su konfiskuojamų gyvūnų išlaikymu, gydymu padengimas gyvūno savininko ar laikytojo lėšomis labiau atgrasytų juos nuo teisės aktų, reglamentuojančių gyvūnų sveikatą ir gerovę, pažeidimų padarymo, nei šiuo metu pagal ANK jiems taikomos nuobaudos.

PASIŪLYMAI VMVT:

1. Užtikrinti vienodos praktikos formavimą šalies mastu gyvūnų konfiskavimo srityje. Taikyti antrinės kontrolės priemones, siekiant įvertinti teritorinių VMVT darbuotojų veiksmus nustatčius žiauraus elgesio su gyvūnais atvejus (papildomai vertinant, ar inicijuotas gyvūnų konfiskavimas, ar informacija perduota kompetentingoms institucijoms ir pan.).

⁹⁴ Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 4 str. 5 dalis.

⁹⁵ Lazdijų savivaldybės administracija patyrė išlaidas dėl šuns paėmimo, gydymo (buvo reikalinga veterinarinė pagalba, gyvūnas buvo du kartus operuotas), išlaikymo, kt., tačiau VMVT neturi duomenų, ar savivaldybė kreipėsi dėl šių išlaidų atlyginimo.

Marijampolės savivaldybės administracija patyrė išlaidas dėl galvijų transportavimo iki laikinosios globos vietos, išlaikymo, gydymo, ženklinimo ir kt., tačiau VMVT neturi duomenų, ar savivaldybė kreipėsi dėl šių išlaidų atlyginimo.

PASIŪLYMAS VMVT IR SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRACIJOMS:

1. Imtis priemonių mechanizmui, kuris leistų efektyviai vykdyti gyvūnų perdavimą laikinai globai ir konfiskavimą, sukurti.

PASIŪLYMAS SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRACIJOMS:

1. Užtikrinti tinkamą įstatymo nuostatų dėl žalos, atsiradusios dėl laikinosios globos, gydymo, laikymo, nugaišinimo ar gaišenos tvarkymo, išieškojimo iš gyvūnų savininkų ar laikytojų įgyvendinimą.

4. MOTYVUOTOS IŠVADOS

4.1. Išanalizavus VMVT veiklą atliekant valstybinės veterinarinės kontrolės subjektų, išskyrus maisto tvarkymo subjektus, veterinarinį patvirtinimą ir įregistravimą, darytina išvada, kad procedūrose egzistuoja korupcijos rizika dėl šių korupcijos rizikos veiksnių:⁹⁶

4.1.1. Skaidrumo užtikrinimo aspektu tobulintinos veterinarinio patvirtinimo išdavimo ir veiklos įregistravimo procedūros:

- *Egzistuoja kai kurių juridiniams ar fiziniams asmenims nepalankių sprendimų priėmimo vilkinimo galimybė.*
- *Nereglamentuota, kad galutinis sprendimas dėl veterinarinio patvirtinimo išdavimo ar įregistravimo VMVT turi būti priimamas, atsižvelgiant į prašymų gavimo VMVT eiliškumą.*
- *Nesudaryta galimybė gauti šias paslaugas pagreitintais terminais sumokėjus papildomą rinkliavą. Atitinkamai asmenims, pageidaujantiems šias paslaugas gauti greičiau, teisėto veikimo galimybių nėra.*
- *Laikinieji veterinariniai patvirtinimai gali būti išduodami VMVT darbuotojų nuožiūra pripažinus trūkumus neesminiais, neužtikrintas patikrinimų atlikimas pasibaigus laikinojo veterinarinio patvirtinimo galiojimo terminui.*
- *Nevienareikšmės Aprašo formuluotės – „garantijų pateikimas“, „akivaizdi pažanga“ – suteikia veterinarijos inspektoriui galimybę savo nuožiūra jas interpretuoti ir taikyti skirtingai išduodant ir pratęsiant laikinuosius veterinarinius patvirtinimus.*

4.1.2. Kailinių gyvūnų laikytojų veikla įregistruojama, neatsižvelgiant į planuojamos vykdyti veiklos mastą, dėl to atsiranda piktnaudžiavimo galimybių, neužtikrinamas gyvūnų gerovės reikalavimų laikymasis:

- *Nustatyti aptakūs reikalavimai dokumentams, teikiamiems siekiant įregistruoti kailinių gyvūnų laikytojo veiklą. Egzistuoja rizika, kad gali būti piktnaudžiuojama vertinant pateiktus dokumentus, pvz., vis atrandant tam tikrus trūkumus pateiktuose dokumentuose arba nematant akivaizdžių spragų, trūkstamos būtinos informacijos sprendimui priimti.*
- *Patikrinimo aktuose sprendimui priimti svarbi informacija fiksuojama skirtingai. Ne visais atvejais patikrinimo aktuose žymimi įrangos atitikties teisės aktų reikalavimams įvertinti būtini duomenys.*

⁹⁶ Išvadas pagrindžiantys motyvai pateikti išvados dėl korupcijos rizikos analizės 2 skyriuje.

- *Veiklos vykdymo metu naujai įgytos įrangos atitiktis teisės aktų reikalavimams iki jos eksploatavimo pradžios ūkyje nevertinama. Veiklos vykdymo metu naujų patalpų ir įrenginių atitiktis teisės aktų reikalavimams vertintina tik atliekant kitą to subjekto patikrinimą, tad nuo įrangos įsigijimo ir jos atitikties teisės aktų reikalavimams įvertinimo paprastai praeina tam tikras laiko tarpas, kuriuo metu gali būti naudojama reikalavimus neatitinkanti įranga.*

4.2. Išanalizavus VMVT veiklą gyvūnų gerovės kontrolės srityse, nustatyta, kad šioje procedūroje egzistuoja korupcijos rizika dėl šių korupcijos rizikos veiksnių⁹⁷:

4.2.1. Nefiksuojamas ūkinių gyvūnų laikytojų atrankos tikrinimams atlikti pagrindimas.

Šis veiksnys sietinas su galimybe tikslingai (ne) pasirinkti tam tikrus ūkius patikrinimams atlikti.

4.2.2. Antikorupcinio požiūriu ydingos faktinių aplinkybių nustatymo patikrinimo vietoje procedūros:

- *Gyvūnų gerovės reikalavimai yra labai abstraktūs, kartais apskritai neįmanoma patikrinti, ar jų yra laikomasi. Vertintina, kad toks reglamentavimas sudaro palankias sąlygas korupcinėms apraiškoms pasireikšti atliekant ūkių inspektavimus. Nekvestionuodami šiuo metu nustatytų reikalavimų, pažymime, kad tais atvejais, kai reikalavimai nustatomi patalpoms ar įrangai, jie turi būti formuluojami taip, kad patikrinimo metu tikrintojas galėtų juos objektyviai įvertinti.*

- *Daugumos šiuo metu galiojančių gyvūnų gerovės reikalavimų nesilaikymas sietinas su neigiamų pasekmių gyvūnų sveikatos būklei atsiradimu. Šiuo metu gyvūnų sveikatos įvertinimo procedūra ir kriterijai nenustatyti, todėl egzistuoja rizika, kad ši procedūra gali būti atliekama skirtingai ar tendencingai, priklausomai nuo situacijos.*

- *Analizuojamuoju laikotarpiu nebuvo taikoma VMVT darbuotojų rotacija. Antikorupcinio požiūriu tokia praktika vertintina neigiamai, nes ilgainiui tarp tikrintojų ir tikrinamųjų susiklosto itin glaudūs tarpusavio ryšiai, o tai tiesiogiai susiję su galima korupcijos rizika.*

- *Patikrinimo metu VMVT darbuotojai atliekamus veiksmus pasirenka savo nuožiūra, skirtingai fiksuoja informaciją patikrinimo aktuose, fotografavimas, filmavimas neprivalomas. Dėl to egzistuoja rizika nefiksuoti esamų pažeidimų savo nuožiūra, užfiksuoti ne visus faktinius duomenis, reikšmingus sprendžiant klausimą dėl pažeidimo nustatymo arba apskritai neatlikti gyvūnų ir jų laikymo vietų apžiūros, pvz., užpildyti patikrinimo dokumentus įmonei priklausančiame administraciniame ar ūkininko gyvenamajame pastate.*

⁹⁷ Išvadas pagrindžiantys motyvai pateikti išvados dėl korupcijos rizikos analizės 3 skyriuje.

4.2.3 Neefektyvus patraukimo atsakomybėn už gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimus mechanizmas.

- *Skirtinga patraukimo kailinių gyvūnų laikytojų už padarytus gyvūnų gerovės pažeidimus praktika. Šiuo metu skiriamos administracinės nuobaudos neatgraso nuo gyvūnų gerovę reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų padarymo.*
- *Netaikomas veterinarinio patvirtinimo ar veiklos įregistravimo sustabdymas ar panaikinimas net žiauraus elgesio su gyvūnais atvejais.*
- *Egzistuoja neišspręstos problemos dėl gyvūnų konfiskavimo tinkamo įgyvendinimo, kurios taip pat sudaro palankią aplinką korupcinėms apraiškoms pasireikšti: inicijuoti gyvūnų konfiskavimo procedūrą ar jos neinicijuoti, priklausomai nuo VMVT darbuotojo ir ūkininko santykių ar susitarimo, ar kitų aplinkybių.*

Atsižvelgdami į išdėstytas aplinkybes ir siekdami užtikrinti skaidresnę ir efektyvesnę VMVT veiklą analizės metu nagrinėtose veiklos srityse, parengėme pasiūlymus, kurie pateikti korupcijos rizikos analizės išvados penktajame skyriuje.

5. PASIŪLYMAI

5.1. Siekdami sumažinti korupcijos rizikos veiksnių įtaką atliekant valstybinės veterinarinės kontrolės subjektų, išskyrus maisto tvarkymo subjektus, veterinarinį patvirtinimą ir įregistravimą, VMVT siūlome įgyvendinti šiuos pasiūlymus:

5.1.1. Apraše nustatyti terminus, per kuriuos VMVT turi būti priimti sprendimai dėl veterinarinio patvirtinimo ar veiklos registravimo sustabdymo ar panaikinimo paašikėjus Aprašo 21, 25, 37 ir 37⁴ punktuose nustatytioms aplinkybėms.

5.1.2. Apraše aiškiai nustatyti, kad galutinis sprendimas dėl veterinarinio patvirtinimo išdavimo ar subjekto įregistravimo išduodamas, atsižvelgiant į prašymų gavimo VMVT eiliškumą, kai, vadovaujantis teisės aktų reikalavimais, VMVT atliekamos vienodos procedūros iki šio sprendimo priėmimo.

5.1.3. Apsvarstyti galimybę įteisinti pagreitintą veterinarinio patvirtinimo ir įregistravimo atlikimo procedūrą, sumokėjus padidintą rinkliavą.

5.1.4. Imtis priemonių, mažinančių VMVT darbuotojų diskreciją sprendžiant klausimą dėl tam tikrų pažeidimų pripažinimo neesminiais ir laikinojo veterinarinio patvirtinimo išdavimo. Apibrėžti, kas laikoma neesminiais pažeidimais, pavesti teritoriniame VMVT padalinyje priimtą sprendimą dėl laikinojo veterinarinio patvirtinimo derinti su VMVT centriniu padaliniu.

5.1.5. Tikslinti Aprašo 16 ir 17 punktus ir atsisakyti šiame skirsnyje paminėtų dviprasmiškų nuostatų.

5.1.6. Įvertinti VMVT darbuotojų veiksmus (neveikimą) dėl UAB „CIGNERA“, kuriai buvo išduotas laikinasis veterinarinis patvirtinimas Nr. LT-40-53-001, patikrinimo neatlikimo (neveikimo) pasibaigus laikinojo patvirtinimo galiojimo terminui ir spręsti klausimą dėl tarnybinės atsakomybės taikymo.

5.1.7. Parengti reikalavimus veiklos aprašymams (pagal kodus) ir kitiems kartu su prašymais dėl veterinarinio patvirtinimo ar veiklos įregistravimo teikiamiems dokumentams ir (ar) nustatyti, kokius aspektus VMVT darbuotojas privalo įvertinti, nagrinėdamas šiuos dokumentus⁹⁸.

5.1.8. Reglamentuoti, kurie klausimai iš bendrųjų klausimynų turi būti vertinami patalpų ir įrenginių patikrinimo vietoje metu⁹⁹.

⁹⁸ Rekomendacija taikoma toms veiklos rūšims, kurioms šie reikalavimai dar nenustatyti.

⁹⁹ Atkreiptinas dėmesys, kad atliekant patikrinimą vietoje veterinarinio patvirtinimo išdavimo ar veiklos įregistravimo metu turi būti vertinamas tik patalpų ir įrenginių atitiktis teisės aktuose nustatytiems reikalavimams, bet ne atitiktis visiems tam tikrai sričiai taikomiems reikalavimams.

5.1.9. Užtikrinti, kad atliekant patikrinimą vietoje dėl patalpų ir įrangos atitikties teisės aktų reikalavimams, kaip veiklos įregistravimo metu, taip ir jos vykdymo metu, patikrinimų aktuose visais atvejais privalomai būtų fiksuojamos patikrinimo metu nustatytos aplinkybės, turinčios reikšmės įvertinant planuojamos vykdyti ar vykdomos veiklos atitiktį teisės aktų reikalavimams: pvz., kailinių gyvūnų laikytojų patikrinimo atvejais – narvų, esančių ūkio teritorijoje, dydžiai, jų skaičius, atskirai pažymint, kuriuose narvuose patikrinimo metu buvo laikomi gyvūnai, kuriuose – ne, planuojamų laikyti (laikomų) gyvūnų skaičius, vienam gyvūnui tenkantis laisvas grindų plotas.

5.1.10. Tobulinti kailinių gyvūnų laikytojų ūkių įregistravimo procedūrą:

5.1.10.1. Nustatyti, kad kailinių gyvūnų laikytojų veikla įregistruojama tai gyvūnų apimčiai, kuri yra užfiksuota dokumentuose.

5.1.10.2. Tobulinti kailinių gyvūnų laikytojų ūkių įregistravimo procedūrą ir užtikrinti, kad veiklos vykdymo metu planuojant įrengti naujas patalpas, įrangą, plėsti ūkyje laikomų gyvūnų skaičių, veiklos įregistravimo procedūra, patalpų ir įrangos atitikimo teisės aktų reikalavimams vertinimas būtų atliekami iš naujo.

5.1.11. Šalinti prielaidas laikyti gyvūnus nustatytų reikalavimų neatitinkančiuose narvuose, t. y.:

– tobulinti Aprašo 37 punktą ir kitas susijusias nuostatas ir (ar) inicijuoti aukštesnės galios teisės aktų pakeitimą, kad būtų sudarytos teisinės prielaidos veiklos įregistravimo metu – neįregistruoti veiklos, kol šiuo metu galiojančių reikalavimų neatitinkantys narvai nedemontuoti, o veiklos vykdymo metu – spręsti klausimą dėl administracinės atsakomybės taikymo ir (ar) įregistravimo panaikinimo arba sustabdymo aiškiai apibrėžtais terminais

arba

– teikiant informaciją STT apie korupcijos rizikos analizės išvadoje pateiktų pasiūlymų įgyvendinimą, nurodyti alternatyvias, ne mažiau veiksmingas priemones, kuriomis būtų pašalintas aukščiau įvardytas korupcijos rizikos veiksnys, susijęs su galimybe laikyti gyvūnus reikalavimų neatitinkančiuose narvuose.

5.1.12. Įvertinti, ar 2018 m. rugpjūčio 14 d. žemės ūkio veiklą vykdančio ūkio subjekto patikrinimo aktas Nr. 31ŪGP-108 atitinka šiuo metu VMVT patikrinimo akto surašymui keliamus reikalavimus dėl faktinių aplinkybių atliekant patikrinimus fiksavimo, nustačius neatitikimų spręsti klausimą dėl jų tarnybinės atsakomybės taikymo patikrinimą atlikusiems ir aktą surišusiems VMVT darbuotojams.

5.2. Siekdami sumažinti korupcijos riziką gyvūnų gerovės kontrolės srityje, VMVT siūlome įgyvendinti šiuos pasiūlymus:

5.2.1. Reglamentuoti VMVT atliekamas ūkinių gyvūnų laikytojų atrankos planiniams patikrinimams atlikti procedūras ir jų rezultatų fiksavimą. Nustatyti, kokia tvarka ir kokie sprendimai turėtų būti priimami, jei subjektas atitinka vieną ar daugiau kriterijų arba kai patikrinti visus vienodą kriterijų skaičių atitinkančius ūkius neužtenka VMVT turimų žmogiškųjų išteklių.

5.2.2. Užtikrinti, kad subjektų atrankos tikrinimams atlikti procese dalyvautų ne mažiau kaip 2 VMVT valstybės tarnautojai, kurie tiesiogiai neatlieka patikrinimų.

5.2.3. Reglamentuoti gyvūnų sveikatos būklės įvertinimo procedūrą ir privalomus įvertinti kriterijus atliekant patikrinimus, priklausomai nuo gyvūnų rūšies.

5.2.4. Taikyti rotacijos principą skiriant VMVT darbuotojus atlikti patikrinimus, pvz., apskrities ribose. Kadangi patikrinimų planavimas jau vykdomas koordinuojančiuose padaliniuose (VMVT departamentuose), siūloma:

5.2.4.1. nustatyti, kad tam pačiam darbuotojui draudžiama iš eilės atlikti kelis to paties subjekto patikrinimus;

5.2.4.2. atsižvelgiant į kitų institucijų gerąją praktiką ir turimus žmogiškuosius išteklius, vengti skirti VMVT darbuotojus, reziduojančius nutolusiose darbo vietovėse, atlikti tose vietovėse veikiančių subjektų patikrinimus;

5.2.4.3. nustatyti, kad draudžiama skirti atlikti gyvūnų gerovės reikalavimų laikymosi kontrolės patikrinimus VMVT darbuotoją, kuris teikė tame subjekte laikomiems gyvūnams veterinarines paslaugas, verčiantis privačia veterinarijos gydytojo praktika, arba pasiūlyti alternatyvias, ne mažiau veiksmingas priemones, kurios leistų užtikrinti, kad VMVT praktikoje nepasikartotų interesų konfliktų atvejai, galintys turėti neigiamų padarinių tiek gyvūnų gerovei, tiek ir žmonių sveikatai.

5.2.5. Nustatyti, kad atliekant patikrinimus gyvūnai, jų laikymo sąlygos turi būti privalomai fiksuojami ir prie patikrinimo akto pridedamos nuotraukos ir (ar) vaizdo įrašai.

5.2.6. Apsvarstyti galimybę detalizuoti veiksmų, atliekamų patikrinimo metu nustatant faktines aplinkybes, atlikimo procedūras bei taikyti papildomas vidaus kontrolės priemones (pvz., taikant antrinės kontrolės priemones pagal pasirinktus rizikingų patikrinimų kriterijus ir pan.).

5.2.7. Tobulinti Bendruosius ūkinių gyvūnų laikymo reikalavimus ir nustatyti aiškius, objektyviai pamatuojamus ar įvertinamus kriterijus, pagal kuriuos inspektavimų metu būtų vertinama vykdomos veiklos atitiktis ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimams. Kriterijus formuluoti taip, kad atliekant patikrinimą ūkyje būtų užtikrintas atitiktis gyvūnų gerovės reikalavimams vertinimas nuo paskutinio patikrinimo, bet ne konkrečiu patikrinimo momentu, pvz.:

5.2.7.1. Kanopų ir dantų priežiūrai įvertinti kiekvienu atveju prašyti pateikti dokumentus, patvirtinančius šių paslaugų teikimą už laikotarpį nuo paskutinio patikrinimo (pvz., kalvio paslaugų pirkimo, veterinarijos gydytojo pažymas ar pan.).

5.2.7.2. Šėrimo organizavimui patikrinti kiekvieno patikrinimo metu įvertinti ūkyje gaminamų ir (ar) perkamų pašarų kiekio atitiktį laikomų gyvūnų poreikiams (pvz., pašarų pirkimo dokumentus).

5.2.8. Kartu su ŽŪM ir mokslo įstaigomis pakartotinai apsvarstyti specialiųjų gerovės reikalavimų arklinių šeimos gyvūnų ir galvijų (išskyrus veršelių) parengimo tikslingumą.

5.2.9. Tobulinti Kokybės sistemos darbo instrukciją KT-2-4-7-D1 „Žemės ūkio veiklą vykdančių ūkio subjektų kontrolė“ ir Kokybės sistemos darbo instrukciją KT-2-4-6-D5 „Specialiųjų kailinių gyvūnų laikymo reikalavimų kontrolė“: nustatyti aiškius, objektyviai pamatuojamus ar įvertinamus kriterijus, pagal kuriuos inspektavimų metu turės būti vertinama vykdomos veiklos atitiktis kailinių gyvūnų gerovės reikalavimams, atsižvelgiant į šios analizės išvadoje pateiktas rekomendacijas.

5.2.10. Siekiant efektyvesnės kailinių gyvūnų laikytojų priežiūros, apsvarstyti galimybę įdiegti rizikingumo vertinimo sistemą.

5.2.11. Užtikrinti vienodą patraukimo administracinę atsakomybę praktiką už gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimus:

5.2.11.1. Apibrėžti, kurie gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimai turi būti kvalifikuojami kaip žiauraus elgesio su gyvūnais atvejais, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 4 straipsnio nuostatas (pvz., įrangos, skirtos gyvūnams laikyti, nustatytų reikalavimų neatitikimas ir t. t.).

5.2.11.2. Užtikrinti, kad visais atvejais asmenys, padarę panašaus pobūdžio ir masto pažeidimus, būtų patraukti lygiavertėn atsakomybėn, įskaitant veterinarinio patvirtinimo ar veiklos įregistravimo panaikinimą, kai asmuo patraukiamas atsakomybėn už žiaurų elgesį su gyvūnais.

5.2.11.3. Nustatyti (reglamentuoti teisės aktu, parengti sprendimų priėmimo gaires, pavyzdinius sąrašus ar kt.) aiškia VMVT darbuotojų veiksmų ir priimamų sprendimų seką pagal iš anksto apibrėžtus kriterijus (pagal gyvūnų rūšis, jų veisimo ir laikymo tikslus, pažeidimo mastą, pobūdį, padarinius, paplitimą konkrečiame ūkyje, pakartotinumą ir t.t.), įskaitant, bet neapsiribojant, atvejus, kada turi būti konstatuojamas žiaurus elgesys su gyvūnais, naikinamas veterinarinis patvirtinimas ar veiklos įregistravimas.

5.2.12. Tobulinti Aprašą ir nustatyti, kad veterinarinis patvirtinimas negali būti išduodamas, o veikla įregistruojama, jei asmuo buvo trauktas atsakomybėn už gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimus ir (ar) žiaurų elgesį su gyvūnais, taip pat reglamentuoti, VMVT nuomone, protingus terminus nuo patraukimo atsakomybėn šiais pagrindais momento, kuriam pasibaigus šis draudimas nebūtų taikomas.

5.2.13. Užtikrinti vienodos praktikos formavimą šalies mastu gyvūnų konfiskavimo srityje. Taikyti antrinės kontrolės priemones, siekiant įvertinti teritorinių VMVT darbuotojų veiksmus nustatčius žiauraus elgesio su gyvūnais atvejus (papildomai vertinant, ar inicijuotas gyvūnų konfiskavimas, ar informacija perduota kompetentingoms institucijoms ir pan.).

VMVT ir savivaldybių administracijoms siūlome:

5.2.14. Imtis priemonių mechanizmui, kuris leistų efektyviai vykdyti gyvūnų perdavimą laikinai globai ir konfiskavimą, sukurti.

Savivaldybių administracijoms taip pat siūlytina:

5.2.15. Tobulinti Gyvūnų laikymo savivaldybių teritorijų gyvenamosiose vietovėse taisykles (jų priedus), gyvūnui augintiniui skiriamo minimalaus ploto normas susieti su objektyviai pamatuojamais ir įvertinamais parametrais (matmenimis).

5.2.16. Užtikrinti tinkamą įstatymo nuostatų dėl žalos, atsiradusios dėl laikinosios globos, gydymo, laikymo, nugaišinimo ar gaišenos tvarkymo, išieškojimo iš gyvūnų savininkų ar laikytojų įgyvendinimą.

Direktoriaus pavaduotojas

Egidijus Radzevičius

Rengėja Svetlana Krasilnikova tel. 8 706 62 744, el. p. svetlana.krasilnikova@stt.lt
Rengėjos tiesioginis vadovas Vidmantas Mečkauskas, tel. 8 706 62 745,
el. p. vidmantas.meckauskas@stt.lt

PRIEDAI

1 priedas

ANALIZUOTI TEISĖS AKTAI**I SKYRIUS****ATLIEKANT KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĘ ANALIZUOTI TEISĖS AKTAI**

1. Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas.
2. Lietuvos Respublikos veterinarijos įstatymas.
3. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas.
4. Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymas.
5. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas.
6. Lietuvos Respublikos daugiamečių nacionalinės kontrolės planas 2019–2021 metai¹⁰⁰.
7. 2004 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2005 dėl gyvūnų apsaugos juo vežant ir atliekant susijusias operacijas, iš dalies keičiantis direktyvas 64/432/EBB ir 93/119/EB ir reglamentą (EB) Nr. 1255/97 (OL 2005 L 3, p.1).
8. 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 882/2004 dėl oficialios kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių (OL 2004 M. specialus leidimas, 3 skyrius, 45 tomas, p. 200).
9. Verslo priežiūros institucijų kontrolinių klausimynų rengimo ir atnaujinimo tvarko aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2015 m. liepos 3 d. įsakymu Nr. 4-432/1R-169.

II SKYRIUS**ATLIEKANT KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĘ ANALIZUOTI IR VERTINTI TEISĖS AKTAI, DOKUMENTAI IR INFORMACIJA**

10. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2005 m. kovo 1 d. įsakymas Nr. B1-146 „Dėl valstybinės veterinarinės kontrolės subjektų, išskyrus maisto tvarkymo subjektus, veterinarinio patvirtinimo ir įregistravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

¹⁰⁰ Šis planas rengiamas, siekiant įgyvendinti 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 882/2004 dėl oficialios kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių (OL 2004 m. specialus leidimas, 3 skyrius, 45 tomas, p. 200), nuostatas.

11. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2018 m. sausio 18 d. įsakymas Nr. B1-87 „Dėl Kokybės sistemos darbo instrukcijos ST-1-1-D1 „Metų veiklos ir valstybinės kontrolės planų rengimas VMVT teritoriniuose padaliniuose“ patvirtinimo.

12. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2019 m. sausio 15 d. įsakymas Nr. B1-46 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos teritorinių padalinių 2019 metų veiklos organizavimo ir vykdymo aprašo patvirtinimo“.

13. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2002 m. gegužės 16 d. įsakymas Nr. 223 „Dėl Ūkinės paskirties gyvūnų gerovės reikalavimų patvirtinimo“.

14. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2019 m. rugsėjo 20 d. įsakymas Nr. B1-690 „Dėl Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų patvirtinimo“.

15. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2001 m. sausio 5 d. įsakymas Nr. 9 „Dėl Dedeklių vištų laikymo minimalių standartų ir apsaugos reikalavimų“.

16. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2019 m. rugsėjo 20 d. įsakymas Nr. B1-685 „Dėl Vištų dedeklių gerovės reikalavimų patvirtinimo“.

17. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2010 m. balandžio 27 d. įsakymas Nr. B1-173 „Dėl Viščiukų broilerių laikymo reikalavimų patvirtinimo“.

18. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2000 m. sausio 22 d. įsakymas Nr. 387 „Dėl Veršelių laikymo ir kiaulių laikymo taisyklių išdėstymo nauja redakcija“.

19. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2019 m. rugsėjo 20 d. įsakymas Nr. B1-687 „Dėl Kiaulių gerovės reikalavimų patvirtinimo“.

20. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2019 m. rugsėjo 20 d. įsakymas Nr. B1-689 „Dėl Veršelių gerovės reikalavimų patvirtinimo“.

21. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2014 m. lapkričio 10 d. įsakymas Nr. B1-970 „Dėl Kailinių gyvūnų laikymo reikalavimų patvirtinimo“.

22. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2007 m. sausio 12 d. įsakymas Nr. B1-50 „Dėl Gyvūnų gerovės reikalavimų atliekant kai kurias veterinarines procedūras patvirtinimo“.

23. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2007 m. sausio 26 d. įsakymas Nr. B1-136 „Dėl Gyvūnų vežėjų leidimų išdavimo tvarkos aprašo ir vežamų gyvūnų prižiūrėtojų kompetencijos pažymėjimų išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

24. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2013 m. liepos 30 d. įsakymas Nr. B1-508 „Dėl Veterinarijos reikalavimų gyvūnų augintinių veisėjams“.

25. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2010 m. liepos 12 d. įsakymas Nr. B1-253 „Dėl Veterinarijos reikalavimų prekybai gyvūnais augintiniais patvirtinimo“.

26. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2012 m. spalio 31 d. įsakymas Nr. B1-266 „Dėl mokslo ir mokymo tikslais naudojamų gyvūnų laikymo, priežiūros ir naudojimo reikalavimų patvirtinimo“.

27. Žemės ūkio ministerijos 2003 m. birželio 16 d. įsakymas Nr. 3D-234 „Dėl Ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimo ir jose laikomų ūkinių gyvūnų ženklinimo ir apskaitos tvarkos aprašo patvirtinimo“.

28. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2015 sausio 28 d. įsakymas Nr. B1-59 „Dėl Ūkio subjektų veiklos patikrinimų taisyklių patvirtinimo“.

29. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2019 m. kovo 27 d. įsakymas Nr. B1-210 „Dėl kokybės sistemos darbo instrukcijos KT-2-1-D2 „Patikrinimo akto pildymo tvarka“ patvirtinimo“.

30. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2016 m. kovo 15 d. įsakymas Nr. B1-203 „Dėl kokybės sistemos darbo instrukcijos KT-2-4-7-D1 „Žemės ūkio veiklą vykdančių ūkio subjektų kontrolė“ patvirtinimo“.

31. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2016 m. kovo 23 d. įsakymas Nr. B1-239 „Dėl kokybės sistemos programos KT-2-4-6 „Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų valstybinė veterinarinė kontrolė“ patvirtinimo ir kai kurių Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymų pripažinimo netekusiais galios“.

32. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2018 m. rugpjūčio 29 d. įsakymas Nr. B1-753 „Dėl kokybės sistemos darbo instrukcijos KT-2-1-D2 „Dėl kokybės sistemos dokumentų patvirtinimo“.

33. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2017 m. liepos 31 d. įsakymas Nr. B1-465 „Dėl Kokybės sistemos darbo instrukcijos KT-2-4-6-D5 „Specialiujų kailinių gyvūnų laikymo reikalavimų kontrolė“ patvirtinimo“.

34. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2019 m sausio 22 d. įsakymas Nr. B1-63 „Dėl Kokybės sistemos darbo instrukcijos PŽ-1-6-D1 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės verifikavimo procedūros patvirtinimo“.

35. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2017 m. sausio 3 d. įsakymas Nr. B1-2 „Dėl Mažareikšmių teisės aktų pažeidimų ir mažai pavojingų veikų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

36. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2005 m. gruodžio 23 d. įsakymas Nr. B1-720 „Dėl Prekybos arklinių šeimos gyvūnais ir jų importo iš trečiųjų šalių veterinarijos reikalavimų patvirtinimo“.

37. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2018 m. gruodžio 21 d. įsakymas Nr. B1-1042 „Dėl Kokybės sistemos darbo instrukcijos KT-2-7-1-D1 „Ūkio subjektų, užsiimančių ūkinių gyvūnų veislininkyste, skirstymas į rizikos grupes“.

38. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2019 m. liepos 12 d. įsakymas Nr. B1-498 „Dėl Kokybės sistemos darbo instrukcijos KT-2-4-3 „Gyvūnų augintinių veisėjų valstybinė veterinarinė kontrolė“.

39. KRA atlikimo metu elektroninio pašto adresu svetlana.krasilnikova@stt.lt iš VMVT gauta informacija ir paaiškinimai.

PATEIKTŲ PASIŪLYMŲ ĮGYVENDINIMAS¹⁰¹

Eil. Nr.	STT pasiūlymai	Planuojamos įgyvendinti priemonės
	<i>Išvadoje dėl korupcijos rizikos analizės nurodyti pasiūlymai.</i>	Atsižvelgta – detalizuoti, nurodyti kaip? Atsižvelgta iš dalies – detalizuoti, nurodyti kaip? Pagrįsti, kodėl atsižvelgta tik iš dalies? Neatsižvelgta – pagrįsti kodėl?
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

¹⁰¹ Informaciją apie išvadoje dėl korupcijos rizikos analizės nurodytų pasiūlymų vykdymą ar numatomą įgyvendinimą prašome pateikti STT ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo išvados dėl korupcijos rizikos analizės gavimo dienos.